

Міністерство освіти та науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до проведення практичних та семінарських занять з навчальної
дисципліни

здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Харків
2024

Міністерство освіти та науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до проведення практичних та семінарських занять з навчальної
дисципліни

здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форм навчання
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Затверджено
рішенням Навчально-методичної ради
ФЕВФ ДБТУ
Протокол №5 від 26.01.2024 р.

Харків
2024

УДК 657.4 (075.8)
ББК 65.052.9(4 Укр)8
Р 49

Схвалено
на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Протокол №6
від 24.01.2024 р.

Рецензенти:

Крюкова І.О., доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри обліку і оподаткування Одеського державного аграрного університету;

Антощенкова В.В., доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету.

Р 49 Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності: методичні вказівки до проведення практичних та семінарських занять здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / ДБТУ; уклад.: Н.І. Рижикова, С.В. Руденко – Харків, 2024. – 137 с.

Методичні вказівки підготовлено відповідно до програми дисципліни «Облік та оподаткування зовнішньоекономічної діяльності». Містять питання, що вивчаються, анотації до них, ключові терміни, питання для обговорення, тестові завдання, практичну частину, список рекомендованої літератури, питання для іспиту.

Видання призначене для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання, спеціальності 071 Облік і оподаткування.

УДК 657.4 (075.8)

Відповідальний за випуск: Н.І. Рижикова, д-р екон. наук, проф.

© Н.І. Рижикова, С.В. Руденко, 2024

© ДБТУ, 2024

-

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	6
Змістовий модуль I «Загальні засади зовнішньоекономічної діяльності»	6
Тема 1. Загальна характеристика ЗЕД в Україні	6
Тема 2. Порядок укладання зовнішньоекономічного (договору) контракту	17
Тема 3. Облік валютних операцій	27
Тема 4. Облік розрахункових операцій	51
Тема 5. Загальні засади експортно-імпортової діяльності	66
Змістовний модуль II «Облік основних операцій зовнішньоекономічної діяльності»	71
Тема 6. Облік імпорتنих операцій	71
Тема 7. Облік експортних операцій	91
Тема 8. Облік лізингових операцій	107
Тема 9. Облік операцій з давальницькою сировиною	115
Тема 10. Звітність суб'єктів ЗЕД	128
РОЗДІЛ 2. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ	132
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	134

ВСТУП

Зовнішньоекономічна діяльність – це діяльність суб'єктів господарської діяльності України і іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, як на території України, так і за її межами.

Зовнішньоекономічна діяльність - поняття багатогранне. Воно включає такі види діяльності: зовнішню торгівлю, міжнародне виробниче кооперування, міжнародне науково-технічне співробітництво, міжнародне інвестиційне співробітництво, валютно-фінансові й кредитні операції. Кожен з видів зовнішньоекономічної діяльності проводиться у певних формах. Умовами успішного розвитку зовнішньоекономічної діяльності являються:

- зміцнення і нарощування експортного потенціалу;
- активна участь в різних формах міжнародного спільного підприємництва;
- підвищення конкурентоздатності підприємств і виробничо-господарського комплексу;
- розширення самостійної діяльності підприємств, фірм регіонів країни у проведенні зовнішньоекономічної діяльності.

У сучасних умовах господарювання практично всі підприємства здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Ці різноманітні за складом операції бухгалтерська служба повинна відобразити в бухгалтерському й податковому обліку.

Завданням навчальної дисципліни «Облік зовнішньоекономічної діяльності» є вивчення методів і технологій обліку найпоширеніших фінансових та господарських операцій у сфері зовнішньоекономічних відносин суб'єктів господарювання України з іноземними контрагентами; набуття умінь документального забезпечення та відображення зовнішньоекономічних операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку.

Метою вивчення дисципліни є отримання знань та практичних навичок щодо специфіки відображення зовнішньоекономічних операцій у бухгалтерському, податковому обліках і фінансовій звітності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

1. роль, задачі та особливості відображення в

бухгалтерському обліку зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств;

2. особливості організації облікової роботи на підприємствах-суб'єктах ЗЕД;

3. контракти у сфері ЗЕД. Основні статті контрактів. Базисні умови постачань «Інкотермс – 2020»;

4. порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій з реалізації та і купівлі валюти на Міжбанківському валютному ринку України (МВРУ);

5. форми розрахунків, що використовуються в міжнародній торгівлі, та специфіка їхнього відображення в бухгалтерському обліку суб'єкта господарської діяльності України;

6. принципи відображення в обліку експортних операцій;

7. порядок обліку імпорتنих операцій;

8. принципи розрахунку мита, митних зборів, акцизного податку, податку на додану вартість при ввозі товарів на митну територію України та вивозі за межі України, відображення їх нарахування та сплати в обліку підприємства-суб'єкта ЗЕД;

9. особливості проведення і відображення в обліку бартерних і давальницьких операцій у ЗЕД;

10. облік і оподаткування лізингових операцій при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

вміти:

1. використовувати основні законодавчі та нормативні акти, які регламентують порядок ведення бухгалтерського та податкового обліку зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві;

2. відображати в бухгалтерському та податковому обліку операції з реалізації та і купівлі валюти на Міжбанківському валютному ринку України (МВРУ);

3. здійснювати відображення в обліку експортних та імпорتنих операцій;

4. здійснювати розрахунки мита, митних зборів, акцизного податку, податку на додану вартість при ввозі товарів на митну територію України та вивозі їх за межі України; відображати їх нарахування та сплату в обліку підприємства-суб'єкта ЗЕД;

5. відображати в обліку здійснення бартерних і давальницьких операцій у ЗЕД;

6. здійснювати облік і оподаткування лізингових операцій при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль I «Загальні засади зовнішньоекономічної діяльності».

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЕД В УКРАЇНІ

Питання, що вивчаються у темі:

1. Основні принципи зовнішньоекономічної діяльності/
2. Види зовнішньоекономічних операцій/
3. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні/

Мета заняття – ознайомитись з основними принципами здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Анотація до теми

Під зовнішньоекономічною діяльністю розуміють діяльність суб'єктів господарської діяльності України й іноземних суб'єктів господарської діяльності, що заснована на взаємних стосунках між ними на території України та за її межами.

Суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності є резиденти та нерезиденти.

Суб'єкти господарської діяльності України та іноземні суб'єкти господарської діяльності при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності керуються принципами, визначеними ст. 2 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Зовнішньоекономічна діяльність являє собою процес реалізації зовнішньоекономічних зв'язків. До основних форм зв'язків належать: торгівля, спільне підприємництво, надання послуг, співробітництво.

1. Торгівля. За допомогою цієї форми здійснюється купівля-продаж товарів широкого вжитку, устаткування, відбувається товарний обмін (бартер) продукцією, здійснюється купівля-продаж продукції інтелектуальної праці, ліцензій і «ноу-хау», інжинірингової продукції.

2. Спільне підприємництво. Дана форма зовнішньоекономічних зв'язків реалізується у вигляді інвестиційних проектів у всіх сферах промисловості, науки, освіти, медицини, кредитно-фінансової сфери.

3. Надання послуг. Велике поширення в міжнародному бізнесі

належить посередницьким, банківським, біржовим послугам, страхуванню, туризму, міжнародним перевезенням вантажів. Швидко росте обсяг послуг, що надають комп'ютерні мережі, які існують в розвинених країнах світу.

4.Співробітництво. Наукове, технічне й економічне співробітництво.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні здійснюється згідно з принципами, визначеними у ст. 2 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» №959-ХІІ (із змінами і доповненнями) від 16.04.91 р.

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності включає:

- митне регулювання;
- валютне регулювання;
- ліцензування та квотування ЗЕД;
- введення спеціальних економічних зон;
- застосування спеціальних санкцій за порушення зовнішньоекономічної діяльності;

Ключові терміни:

Зовнішньоекономічна діяльність – діяльність суб'єктів господарської діяльності України і іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємостосунках між ними, як на території України, так і за її межами.

Іноземні суб'єкти господарської діяльності – суб'єкти господарської діяльності, що мають постійне місце влаштування або постійне місце проживання за межами України.

Представництво іноземного суб'єкта господарської діяльності – установа або особа, яка представляє інтереси іноземного суб'єкта господарської діяльності в Україні і має на це належним чином оформлені відповідні повноваження.

Постійне місце розташування – місце розташування офіційно зареєстрованого головного органу управління (контори) суб'єкта господарської (зовнішньоекономічної) діяльності.

Постійне місце проживання – місце проживання на території якої-небудь держави не менше одного року фізичної особи, яка не має постійного місця проживання на території інших держав і має намір проживати на території цієї держави протягом необмеженого строку, не обмежуючи таке проживання певною метою, і за умови, що таке проживання не є наслідком виконання цієї особою

службових обов'язків або зобов'язань за договором (контрактом).

Зовнішньоекономічні зв'язки – це сукупність всіх зв'язків між країнами у сфері економіки.

Зовнішньоекономічна операція – це комплекс дій контрагентів різних країн, що спрямовані на здійснення торгового обміну, забезпечують такий обмін та є структурними ланками системи зовнішньоекономічних зв'язків.

Міжнародна торгівля – це обмін товарами та послугами між суб'єктами різних держав.

Експорт – вивіз із митної території країни за кордон товарів і послуг без зобов'язання їхнього зворотного повернення.

Імпорт – ввезення з-за кордону товарів, послуг, технологій, капіталу, цінних паперів для реалізації та застосування на внутрішньому ринку.

Реекспорт – продаж раніше імпортованого товару за кордон без дробки.

Реімпорт – придбання раніше експортованого товару із ввезенням з-за кордону без дробки.

Прямий експорт та імпорт – операції, які передбачають постачання товарів чи послуг безпосередньо самими виробниками іноземним споживачам, або придбання в них відповідних товарів чи послуг.

Непрямий експорт чи імпорт – купівля чи продаж товарів через торгових посередників.

Зустрічна торгівля – це торговельні угоди, за яких продаж певного виду товарів (послуг) є умовою придбання інших товарів або послуг. Причиною зростання обсягів зустрічної торгівлі є надзвичайне загострення проблеми збуту.

Комісійні операції – це договірні відносини, згідно яким одна сторона, **комісіонер**, за дорученням іншої сторони, **комітенту**, здійснює операції купівлі-продажу від свого імені, але за рахунок комітента.

Консигнаційні операції – різновид комісійних операцій, згідно яких власник товару (**консигнант**) передає його посереднику (**консигнаторові**) для реалізації зі складу посередника. При цьому товар, що надійшов на склад консигнатора залишається власністю консигнанта до моменту його реалізації. Як правило, якщо товар не реалізується тривалий час (наприклад, більше року), то він повертається назад консигнанту за його рахунок.

Агентські операції – договірні відносини, що означають доручення однієї сторони, **принципала**, іншій стороні, **агенту**, здійснення юридичних угод за рахунок і від імені принципала. Агент є юридичною особою і здійснює свою діяльність самостійно на основі агентської угоди.

Брокерські операції – це операції зі встановлення через брокера зв'язків між продавцем та покупцем, за яких брокер виступає лише для інформування двох сторін.

Інжиніринг – інженерно-консультаційні послуги з метою створення підприємств та інших об'єктів.

Рейнжиніринг – інженерно-консультаційні послуги з перебудови системи організації й управління виробничо-торгівельними та інвестиційними процесами господарського суб'єкта з метою підвищення його конкурентоспроможності й фінансової стабільності.

Міжнародний інформаційний обмін – це надання й отримання інформаційних послуг однією країною через державний кордон іншої країни.

Транспортні послуги – це специфічний товар міжнародної торгівлі, який забезпечує переміщення товарів і людей.

Туризм – тимчасові виїзди (подорожі) громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства з тривалого місця проживання в оздоровчих, професійно-ділових, спортивних, релігійних, науково-пізнавальних та інших цілях без здійснення оплачуваної роботи в країні (місці) тимчасового перебування.

Франчайзинг – система безпосередньої передачі або продажу ліцензії на технологію або товарний знак.

Консалтингова діяльність – консультаційна діяльність, спрямована на підвищення ефективності здійснення підприємством певної зовнішньоекономічної діяльності.

Лізинг – форма довгострокової оренди, пов'язана з передачею у використання обладнання, транспортних засобів та іншого рухомого й нерухомого майна, окрім земельних ділянок та інших природних об'єктів.

Бартерний лізинг – форма лізингу, яка передбачає замість лізингових платежів поставку лізингоотримувачем за умови згоди останнього будь-яких товарів, які він має.

Компенсаційний лізинг – форма лізингу, яка передбачає в якості лізингових платежів постачання лізингоотримувачем

лізингодавцю товарів, вироблених з використанням об'єкта лізингу.

Міжнародні економічні організації – це міжурядові і міждержавні економічні організації, міжнародні господарські організації і об'єднання, основною функцією яких виступає координація країн-партнерів для співпраці у виробничій, науковій та інших галузях.

Вільна економічна зона – обмежена частина території держави, в межах якої діє пільговий режим господарювання і зовнішньоекономічної діяльності.

Квота експортна (імпортна) – граничний обсяг товарів певної категорії в натуральних і вартісних одиницях, який дозволено експортувати з території України (імпортувати на територію України) протягом встановленого терміну.

Ліцензування зовнішньоекономічних операцій – комплекс дій органу виконавчої влади з надання дозволу на здійснення суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності експорту (імпорту) товарів.

Питання для обговорення:

1. Визначення зовнішньоекономічної діяльності.
2. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
3. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
4. Види основних зовнішньоекономічних операцій:
  - зовнішньоторговельні операції;
  - виробничі операції у зовнішньоекономічній діяльності;
  - торгово-посередницькі операції;
  - торгівля науково-технічними досягненнями та надання послуг.
5. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
6. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Практична частина

Завдання 1

Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін	Визначення
(1) Представництво іноземного суб'єкта господарської діяльності	(А) Фізичні особи (громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства), що постійно проживають на території України, в тому числі й ті, що тимчасово перебувають за кордоном.
(2) Іноземні суб'єкти господарської діяльності	(Б) Юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи (філії, представництва тощо) з місцем розташування за межами України, що створені і діють відповідно до законодавства іноземної держави.
(3) Резидент	(В) Суб'єкти господарської діяльності, що мають постійне місце розташування або постійне місце проживання за межами України.
(4) Нерезидент	(Г) Установа або особа, яка представляє інтереси іноземного суб'єкта господарської діяльності в Україні і має на це належним чином оформлені відповідні повноваження.

Завдання 2

Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін	Визначення
(1) Торгівля	(А) Велике поширення в міжнародному бізнесі належить посередницьким, банківським, біржовим послугам, страхуванню, туризму, міжнародним перевезенням вантажів. Швидко зростає обсяг послуг, які надають комп'ютерні мережі, що існують в розвинених країнах світу.
(2) Спільне підприємництво	(Б) Наукове, технічне й економічне співробітництво.
(3) Надання послуг	(В) За допомогою цієї форми здійснюється купівля-продаж товарів широкого споживання, устаткування, відбувається товарний обмін (бартер) продукцією, здійснюється купівля-продаж продукції інтелектуальної праці, ліцензій і «ноу-хау», інжинірингової продукції.

(4) Співробітництво	(Г) Дана форма зовнішньоекономічних зв'язків реалізується у вигляді інвестиційних проєктів у всіх сферах промисловості, науки, освіти, медицини, кредитно-фінансової сфери.
----------------------------	--

Завдання 3

Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін	Визначення
(1) Експорт	(А) Продаж раніше імпортованого без доробки товару за кордон.
(2) Реімпорт	(Б) Придбання в іноземного контрагента товару із ввезенням його з-за кордону.
(3) Непрямий експорт або імпорт	(В) Придбання раніше експортованого без доробки товару із ввезенням з-за кордону.
(4) Прямий експорт та імпорт	(Г) Постачання товарів чи послуг самими виробниками безпосередньо іноземним споживачам, або придбання в них відповідних товарів чи послуг.
(5) Реекспорт	(Д) Продаж іноземному контрагенту товару з вивезенням його за кордон.
(6) Імпорт	(Ж) Купівля чи продаж товарів через торгових посередників.

Завдання 4

Знайти відповідне визначення для кожного наведеного терміну

Термін	Визначення
(1) Комітент	(А) Посередник, який сприяє здійсненню різних угод та працює не на постійній основі, а відповідно до окремих доручень, спеціалізується на продажі, купівлі одного виду товару, біржового або аукціонного.
(2) Комісіонер	(Б) Постачальники, що постачають товар на склади посередників
(3) Агент	(В). Власник товару.
(4) Брокер	(Г) Посередники, що реалізують товар зі складів і переказують кошти постачальникам

(5) Консигнанти	(Д) Збутовий торговий посередник (юридична особа), який укладає з принципалом агентську угоду на право продажу продукції на певній території протягом узгодженого терміну.
(6) Консигнатори	(Е) Не купує товар, але виступає для покупця стороною договору.

Завдання 5

Знайти відповідне відношення операцій до класифікаційної ознаки

Класифікаційна ознака	Визначення виду операції
(1) За напрямками торгівлі	(А) Зустрічні закупівлі, бартер, переробка давальницької сировини та інші.
(2) За групами товарів	(Б) Фінансові - кредитування, страхування, здійснення платежів. Виробничі - лізинг, кооперація, спільне підприємство. Інвестиційні .
(3) За ступенем готовності товару до продажу	(В) Купівля-продаж ліцензій, «ноу-хау», факторинг, франчайзинг, консалтинг, інжиніринг, реінжиніринг, інформаційний обмін, туризм, послуги зв'язку, транспортне обслуговування.
(4)Товарообмін а торгівля	(Г) Купівля-продаж машин та устаткувань, сировинних та інших.
(5) Торгівля науково-технічними досягненнями та надання послуг	(Д) Постачання готової продукції, вузлів і деталей для зборки, комплектного устаткування тощо.
(6)Торгово-посередницька діяльність	(Е) Аукціон, міжнародні торги, біржова торгівля.
(7) Інша торгівля	(Ж) Консигнаційні, комісійні, агентські, брокерські.
(8) За структурними ознаками	(З) Експортні, імпортні, реекспортні, реімпортні, транзитні.

Тести

1. Зовнішньоекономічна діяльність – це:

а) комплекс дій контрагентів різних країн зі здійснення та забезпечення торгового обміну як структурної ланки системи зовнішньоекономічних зв'язків;

б) операції, об'єктом яких виступає іноземна валюта;

в) діяльність суб'єктів господарської діяльності України й іноземних суб'єктів господарської діяльності, що заснована на взаємних стосунках між ними на території України та за її межами;

г) тільки ті види, на які суб'єктом ЗЕД одержано ліцензію.

2. Які основні види зовнішньоторговельних операцій існують у міжнародній торгівлі:

а) імпорт, інвестиції, експорт, реімпорт;

б) імпорт, реекспорт, реімпорт, експорт;

в) реекспорт, комерція, інвестиції, імпорт;

г) імпорт, експорт, бартер, фінансові інвестиції.

3. Демпінг-це:

а) обмеження імпорту з метою перешкоджання ввезенню імпортних товарів (завищення ввізного митного збору);

б) увезення на митну територію України товарів за ціною, нижчою за ціну на подібний товар у країні-експортері;

в) додаткове мито на імпортні товари, які ввозяться в країну за цінами, нижчими за ціни світового ринку або за внутрішні ціни;

г) обмеження імпорту на термін не більше 180 днів.

4. Юридичні особи мають право здійснювати зовнішньоекономічну діяльність з моменту:

а) набуття дієздатності;

б) набуття статусу юридичної особи;

в) передбачення у статуті права здійснення зовнішньоекономічної діяльності;

г) набуття постійного місця проживання.

5. Юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, які не мають статусу юридичної особи з місцезнаходженням за межами України, створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, - це:

- а) посередники;
- б) нерезиденти;
- в) резиденти;
- г) довірителі.

6. Експортна операція - це:

- а) постачання товарів або послуг іноземним споживачам самими виробниками;
- б) продаж товарів українськими суб'єктами ЗЕД іноземним суб'єктам господарювання з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України;
- в) продаж раніше імпортованого товару;
- г) продаж товарів або послуг через посередника.

7. Реімпорт - це:

- а) купівля товарів українськими суб'єктами ЗЕД у іноземних суб'єктів господарської діяльності з увезенням або без увезення цих товарів на територію України;
- б) придбання раніше експортованих товарів без їх доробки із увезенням з-за кордону;
- в) продаж за кордон раніше імпортованого товару без його доробки;
- г) придбання в іноземного контрагента товару з увезенням його з-за кордону.

8. Реекспорт - це:

- а) продаж іноземному контрагенту товару з вивезенням його за кордон;
- б) придбання в іноземного контрагента товару з увезенням його з-за кордону;
- в) продаж за кордон раніше імпортованого товару без його доробки;
- г) придбання раніше експортованого товару без доробки із увезенням з-за кордону.

9. Для підписання контракту потрібний дозвіл:

- а) органу державної влади;
- б) НБУ;
- в) Міністерства економіки;

г) непотрібний дозвіл жодного органу, за винятком випадків, передбачених законом України.

10. Операція з реекспорту складається з таких операцій:

- а) імпорт;
- б) експорт;
- в) імпорт-експорт;
- г) бартер.

11. Інженерно-консультаційні послуги з метою створення підприємств та інших об'єктів це:

- а) ноу-хау;
- б) інжиніринг;
- в) франчайзинг;
- г) реінжиніринг.

12. Інженерно-консультаційні послуги з перебудови системи організації й управління виробничо-торговельними та інвестиційними процесами господарського суб'єкта з метою підвищення його конкурентоспроможності й фінансової стабільності це:

- а) франчайзер;
- б) інжиніринг;
- в) ноу-хау;
- г) реінжиніринг.

13. Факторинг — це:

- а) кредитування експорту, за якого експортер надає іноземному покупцю відстрочку платежу за угодою;
- б) форма кредитування експорту, за якого розрахунки з експортером здійснює банк як посередник;
- в) кредит у формі відстрочки платежу з експорту цінностей;
- г) кредитування експорту під виданий або отриманий акцептований вексель;

14. Давальницька сировина — це:

- а) сировина, яка ввезена на митну територію України іноземним замовником, а також вивезена за кордон українським замовником для переробки в готову продукцію з дальшим

поверненням її в цілому або частково;

- б) готова продукція, визначена як кінцевий результат переробки в контракті між замовником та виконавцем;
- в) сировина, придбана для подальшої реалізації;
- г) правильні відповіді б) і в).

15. До операцій з давальницькою сировиною належать такі операції:

- а) вивезення іноземним замовником давальницької сировини з території України з метою виготовлення готової продукції;
- б) ввезення давальницької сировини іноземного замовника на митну територію України з метою виготовлення готової продукції;
- в) вивезення українським замовником давальницької сировини за межі митної території України з метою її переробки і виготовлення нерезидентом готової продукції;
- г) всі відповіді правильні.

16. Зовнішньоекономічну діяльність мають право здійснювати:

- а) виключно юридичні особи;
- б) фізичні особи-підприємці та юридичні особи, установчі документи яких передбачають здійснення зовнішньоекономічної діяльності;
- в) виключно фізичні особи;
- г) всі фізичні та юридичні особи.

**ТЕМА 2. ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО (ДОГОВОРУ) КОНТРАКТУ**

Питання, вивчаються в темі:

1. Підготовка до укладання зовнішньоекономічного контракту.
2. Структура зовнішньоекономічного договору (контракту).
3. Види зовнішньоекономічних контрактів.
4. Особливості умов зовнішньоекономічного договору (контракту).
5. Відображення в обліку зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами.

Мета заняття – ознайомитись етапами укладання зовнішньоекономічних контрактів, їх видами та структурою.

Розглянути особливості умов зовнішньоекономічного договору (контракту) та відображення в обліку зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами.

Анотація до теми

Зовнішньоекономічна діяльність передбачає активний пошук партнерів за кордоном.

Підготовка до укладання контракту складається з трьох етапів:

1. Вибір ринку та його вивчення.
2. Вибір іноземного контрагента.
3. Проведення попередніх переговорів та укладення зовнішньоекономічної угоди.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) — матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, яка спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Для підписання контракту не потрібен дозвіл будь-якого органу державної влади, управління, вищої організації, за винятком випадків, передбачених чинним законодавством України.

Основні види зовнішньоекономічних угод, які складаються між учасниками зовнішньоекономічної діяльності, такі:

- Купівлі-продажу;
- Бартерні;
- Переробки давальницької сировини;
- Орендні;
- Посередницькі;
- Інвестиційні.

Законодавство України передбачає, що під час реалізації угоди купівлі-продажу контрагенти мають керуватися правилами ІНКОТЕРМС (інтерпретація комерційних термінів Міжнародної торгової палати), які поширюються винятково на відносини між продавцями і покупцями в межах договору купівлі-продажу.

У правилах ІНКОТЕРМС—2020 міститься 13 торгових термінів, які діляться на чотири групи (E, F, C, D) у мірі зростання обов'язків продавця і його ризиків за доставку товару.

Витрати на транспортування можуть бути дуже значні, тому необхідно до укладання зовнішньоекономічного договору (контракту) розробити можливі транспортні умови, оцінити витрати на транспортні операції і визначити транспортну складову частину в

ціні контракту.

В бухгалтерському обліку відображення договірних зобов'язань ведеться як на балансових рахунках, так і поза балансом.

Ключові терміни:

Зовнішньоекономічний договір (контракт) – матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, яка спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Оферта – пропозиція про укладання договору, що містить його істотні умови.

Акцепт – згода адресата, дана у встановлений строк, укласти договір на умовах, запропонованих оферентом.

Базисні умови постачання – це систематизована в правилах «ІНКОТЕРМС» сукупність спеціальних умов, що визначають момент переходу ризиків випадкової загибелі або пошкодження товару від продавця до покупця; регламентують, хто організовує перевезення товару, відвантаження, оплачує витрати щодо страхування товару, виконує його митне оформлення.

Правила ІНКОТЕРМС – інтерпретація комерційних термінів Міжнародної торгової палати, які поширюються винятково на відносини між продавцями і покупцями в межах договору купівлі-продажу.

Форс-мажорні обставини – це непередбачувані та непереборні події, які тягнуть за собою порушення договірних зобов'язань (стихійні лиха, військові дії, втручання з боку влади, стайки).

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право або зобов'язання придбати або продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах у майбутньому.

Консамент – це документ, який підтверджує прийняття товару для морського (річкового) перевезення і зобов'язує перевізника доставити товар законному власнику

Під світовими цінами розуміють ціни великих комерційних угод, які укладаються в найголовніших центрах світової торгівлі, що передбачають окремі, не пов'язані, експортні та імпорتنі операції.

Довідкові ціни – це ціни товарів у внутрішній оптовій чи зовнішній торгівлі різних країн, що публікуються в друкованих

виданнях.

Індикативні ціни – ціни на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту (імпорту) на момент здійснення експортної (імпортної) операції.

Базисна ціна – ціна товару, що приймається в якості відправної точки у визначенні зовнішньоторговельної ціни даної продукції (товару), а також індексу цін у міжнародній торгівлі в цілому і за окремими видами товарів.

Тверда ціна встановлюється в момент підписання контракту, вона не підлягає зміні протягом всього терміну його дії і не залежить від термінів і порядку постачання товару.

Рухлива ціна – це зафіксована при укладенні контракту ціна, що може бути переглянута надалі, якщо ринкова ціна даного товару до моменту його постачання зміниться.

Плаваюча ціна – це ціна, обчислена в момент виконання контракту шляхом перегляду базисної ціни з урахуванням змін у витратах виробництва, що відбуваються в період виконання контракту. Ця ціна застосовується в контрактах на товари тривалого циклу виготовлення.

Спеціальні знижки надаються привілейованим покупцям, у замовленнях яких найбільш зацікавлений продавець.

Прогресивна (оптова) знижка – це знижка за кількість.

Дилерські знижки надаються продавцями своїм постійним представникам, посередникам та агентам.

Знижки «Сконто» – знижки при розрахунках готівкою і раніше терміну, вказаного в контракті.

Бонусна знижка надається продавцем своїм постійним агентам за реалізацію визначеної кількості виробів.

Закриті знижки – знижки, що використовуються в замкнутому економічному просторі і надаються на продукцію (товари) при постачаннях всередині фірми або у внутрішній торгівлі міжнародних об'єднань і груп.

Знижка з ціни – знижки, які можуть пропонуватися покупцю при збільшенні обсягу замовлення.

Питання для обговорення:

1. Підготовка до укладання зовнішньоекономічного контракту.
2. Структура зовнішньоекономічного договору (контракту).
3. Види зовнішньоекономічних контрактів.
4. Особливості умов зовнішньоекономічного договору

(контракту):

- базисні умови постачання;
- транспортні умови зовнішньоекономічних угод;
- ціна і загальна сума контракту.

5. Відображення в обліку зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами.

Практична частина

Завдання 1

Українське підприємство ПАТ «Зорі» планує укласти угоду з німецькою фірмою на імпорт холодильних камер. У зв'язку з цим необхідно провести аналіз різних умов транспортування для укладання договору і обрати найбільш вигідний варіант. Контракт з цим партнером укладається вперше.

Підприємством розглядається два варіанти

Вихідні дані	Варіант 1	Варіант 2
1. Сума контракту	300000 євро	300000 євро
2. Вартість однієї партії	50000 євро	50000 євро
3. Базисні умови	CIF	DDU
4. Транспорт	Морський	Авто
5. Терміновість	4 доби	4 доби
6. Транспортування:	1200 євро	2000 євро
- перевезення;	600 євро	1600 євро
- навантаження;	100 євро	280 євро
- розвантаження;	100 євро	120 євро
- фрахт	400 євро	-
7. Страхування	400 євро	800 євро
8. Тара	300 євро	300 євро
9. Загальна вартість партії	51900 євро	53100 євро

Курс НБУ 26,60 грн/євро.

Ввізне мито 18,0%.

ПДВ – 20,0%.

Необхідно:

Розрахувати витрати підприємства по двох варіантах і визначити найбільш дешевий і придатний для укладення зовнішньоекономічного контракту (розрахувати митну вартість партії та суму податків і зборів).

Завдання 2

Вітчизняне підприємство «Альфа» планує експорт обладнання у США. Обладнання дуже габаритне. Кількість місць дорівнює:

- 30 тн — два;
- 10 тн — три;
- 2,5 тн — десять.
- Контрактна вартість — 1,5 млн \$.
- Середній курс НБУ — 25,1 грн/\$.
- Вивізне мито – 12,0%.
- Передбачається доставка у три етапи.

Менеджерами підприємства запропоновані такі можливі варіанти транспортування.

Варіанти витрат експортної операції

Вихідні дані	Варіант 1	Варіант 2
1. Сума контракту	1500000\$	1500000\$
2. Вартість однієї партії (всього 3 партії)	500000\$	500000\$
3. Базисні умови	РСА	FAS
4. Транспорт	Залізничний	Авто
5. Терміновість	2 доби	5 діб до порту
6. Транспортування:		
- перевезення;	1000\$	2500\$
- навантаження;	200\$	100\$
- розвантаження;	500\$	250\$
-фрахт.	-	-
7. Страхування	5000\$	2000\$
8. Тара	600\$	600\$
9. Загальна вартість партії	?	?

Необхідно:

Розрахувати витрати підприємства по двох варіантах і визначити найбільш дешевий і придатний для укладення зовнішньоекономічного контракту.

Завдання 3

Вітчизняне підприємство «Альфа» планує імпорт продукції із Франції.

Варіанти витрат імпоротної операції

Вихідні дані	Варіант 1	Варіант 2	Варіант 3
1. Сума контракту	375000\$	375000\$	375000\$
2. Вартість однієї партії (всього 5 партій)	75000\$	75000\$	75000\$
3. Базисні умови	FAS		CIF
4. Транспорт	Авто	Авто	Залізнич.
5. Терміновість	3 доби до порту	до митниці	5 діб до порту
6. Транспортування:			
- перевезення;	1500\$	800\$	2800\$
- навантаження;	120\$	120\$	250\$
- розвантаження;	150\$	150\$	450\$
-фрахт.			350\$
7. Страхування	200\$	200\$	500\$
8. Тара	230\$	230\$	230\$
9. Загальна вартість партії	?	?	?

Середній курс НБУ -

25,05 грн/\$.

Необхідно:

Розрахувати витрати підприємства по трьох варіантах і визначити найбільш дешевий і придатний для укладення зовнішньоекономічного контракту.

Завдання 4

Сформувати контрактну вартість обладнання на умовах поставки: EXW, CPT, DDU, FOB.

Визначити найбільш придатний варіант транспортування. Відомо, що:

- 1) фактурна вартість товару — 680000,0 грн;
- 2) витрати на пакування — 2850,0 грн;
- 3) транспортні витрати в Україні — 12000,0 грн;
- 4) транспортні витрати за кордоном — 2670\$;
- 5) витрати на оплату перевезення — 1450 євро;
- 6) витрати за навантаження — 1470,0 грн;
- 7) витрати за перевантаження — 870 євро;
- 8) витрати за розвантаження — 940\$;
- 9) експортне мито — 15,0%.

Курс НБУ: євро — 26,56 грн/євро; долар США — 25,15 грн/ \$.

Тести

1. Коносамент це:

- а) рахунок;
- б) розпорядження;
- в) оферта;
- г) накладна.

2. Коносамент надається під час перевезень:

- а) повітряним транспортом;
- б) морським;
- в) автомобільним;
- г) залізничним.

3. Ціна на товари, які відповідають цінам, що склалися чи складаються на відповідний товар на ринку експорту (імпорту) на момент здійснення експортної (імпортної) операції з урахуванням умов постачання:

- а) індикативна;
- б) статистична;
- в) довідкова;
- г) базисна.

4. Ціна, яка дійсна на певний період:

- а) тверда;
- б) рухлива;
- в) періодична;
- г) базисна.

5. Зафіксована ціна при укладенні контракту, яка може бути переглянута надалі, якщо ринкова ціна даного товару до моменту його постачання зміниться:

- а) плаваюча;
- б) рухлива;
- в) періодична;
- г) базисна.

6. Ціна товару, що приймається в якості відправної точки при визначенні зовнішньоторговельної ціни даної продукції (товару), а також індексу цін у міжнародній торгівлі в цілому і за

окремими видами товарів:

- а) тверда;
- б) рухлива;
- в) базисна;
- г) періодична.

7. Знижки, які нараховуються з преїскурантної чи довідкової ціни:

- а) прості;
- б) прогресивні;
- в) спеціальні;
- г) бонусні.

8. Знижки, які надаються привілейованим покупцям, у замовленнях яких найбільш зацікавлений продавець:

- а) спеціальні;
- б) прогресивні;
- в) дилерські;
- г) «Сkonto».

10. Знижки при розрахунках готівкою і раніше терміну, вказаного в контракті:

- а) спеціальні;
- б) прогресивні;
- в) дилерські;
- г) «Сkonto».

11. Знижка за оборот, надається продавцем своїм постійним агентам за реалізацію визначеної кількості виробів, як за кожну окрему партію, так і за заздалегідь узгоджений річний обсяг обороту:

- а) бонусна;
- б) прогресивна;
- в) спеціальна;
- г) дилерська.

12. Знижки, які надаються на продукцію (товари) при постачаннях всередині фірми або у внутрішній торгівлі міжнародних об'єднань і груп:

- а) сезонні;
- б) прогресивні;
- в) спеціальні;
- г) закриті.

13. Грошова одиниця, в якій здійснюються розрахунки за зовнішньоторговельним договором:

- а) платіж у розстрочку;
- б) валюта контракту;
- в) договірна ціна;
- г) грошова одиниця України.

14. Під офертою розуміють:

- а) пропозицію про укладання договору, що містить його істотні умови;
- б) згоду адресата, дану у встановлений строк, укласти договір на умовах, запропонованих фірмою;
- в) запорука, сукупність правових принципів та засобів, які забезпечують виконання зобов'язань;
- г) обов'язки продавця з доставки товару.

15. Терміни ІНКОТЕРМС групи Е:

- а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;
- б) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику. При цьому договір перевізником укладає покупець;
- в) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, але ризик доставки товару несе покупець;
- г) до обов'язку продавця входить доставка товару в країну покупця.

16. Терміни ІНКОТЕРМС групи F:

- а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;
- б) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику;
- в) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати,

пов'язані з доставкою товару, але ризик доставки товару несе покупець;

г) до обов'язку продавця входить доставка товару в країну покупця.

17. Терміни ІНКОТЕРМС групи С:

а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;

б) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, але ризик доставки товару несе покупець;

в) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику;

г) до обов'язків продавця входить доставка товару в країну покупця.

18. Терміни ІНКОТЕРМС групи D:

а) обов'язки продавця вважаються виконаними у момент відвантаження товару покупцю на своєму підприємстві;

б) до обов'язків продавця входить доставка товару в країну покупця;

в) обов'язки продавця вважаються виконаними після того, як він передав товар перевізнику.;

г) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару, але ризик доставки товару несе покупець.

ТЕМА 3. ОБЛІК ВАЛЮТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання, що вивчаються в темі:

1. Поняття валютних цінностей та операцій з ними.

2. Рахунки в банках в іноземній валюті: види, порядок відкриття.

3. Балансова вартість іноземної валюти. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку.

4. Облік операцій з купівлі-продажу іноземної валюти.

Мета заняття – засвоїти поняття валютних цінностей та операцій з ними. Навчитись розраховувати та відображати в обліку курсові різниці. Ознайомитись з видами рахунків в банках в

іноземній валюті та порядком їх відкриття. Навчитись відображати в обліку результати операцій з купівлі-продажу іноземної валюти.

Анотація до теми

Операції з валютними цінностями — це такі операції, об'єктом яких виступають валютні ресурси.

Операціями в іноземній валюті — це господарські операції, вартість яких виражена в іноземній валюті, або господарські операції, що потребують розрахунків в іноземній валюті.

Підприємства можуть відкривати валютні рахунки в різних уповноважених банках на території України, що мають ліцензію Національного банку України (НБУ) на проведення валютних операцій.

Відкриття валютних рахунків дозволяється всім господарюючим суб'єктам України незалежно від форми власності.

Обов'язковими рахунками для підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, є поточний та транзитний валютні рахунки.

Юридичним особам-нерезидентам поточні рахунки в іноземній валюті не відкриваються.

Валютні рахунки підприємствам, які здійснюють господарсько-фінансову діяльність в інших країнах дозволено відкривати в іноземних банках.

Нерезидентам в Україні можуть бути відкриті рахунки в національній валюті двох типів:

- 1) рахунки «Лоро»;
- 2) рахунки «Ностро».

Представництвам юридичних осіб-нерезидентів можуть відкриватись в уповноважених банках України рахунки двох типів:

- 1) рахунки типу "Н";
- 2) рахунки типу "П".

Валютний курс – це курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Офіційний курс національної грошової одиниці (гривні) встановлюється НБУ на підставі результатів торгів валютними цінностями на Міжбанківському валютному ринку (МВРУ).

Операції в іноземній валюті слід відображати у валюті звітності, тобто перераховуючи суму в іноземній валюті у гривні із застосуванням валютного курсу НБУ на дату здійснення операції.

У відповідності п. 4 П(С) БО 15 «Дохід» **балансова вартість**

валюти – вартість іноземної валюти, визначена по валютному курсу грошової одиниці України до іноземної валюти на дату складання балансу.

Балансова вартість валюти є надходженням, яке не вважається доходом (п.п. 6.8 П(С) БО 15), а при вибутті, - не відноситься до складу витрат.

Якщо на дату балансу або на дату здійснення розрахунків валютний курс змінився, виникають **курсові різниці**.

Основним документом, що регламентує порядок відображення в бухгалтерському обліку курсових різниць, є П(С)БО 21, згідно якого **курсова різниця** – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Об'єктами визначення курсових різниць є тільки монетарні статті. **До монетарних статей в іноземній валюті відносять:**

1. Залишки іноземної валюти на рахунках або у касі підприємства (**рах. 302, 312**);

2. Дебіторська заборгованість підприємства в іноземній валюті, що буде погашена грошовими коштами або їх еквівалентами (**рах. 362-розрахунки з іноземними покупцями та замовниками**);

3. Кредиторська заборгованість підприємства в іноземній валюті, що буде погашена грошовими коштами або їх еквівалентами (**рах. 632-розрахунки з іноземними постачальниками**);

Отже **перерахунок іноземної валюти здійснюється на дату її вибуття та на дату балансу**, а перерахунок **дебіторської або кредиторської заборгованості** необхідно здійснювати на дату їх погашення та на дату балансу.

В залежності від виду діяльності, в ході якої виникають курсові різниці, вони поділяються на операційні та неопераційні.

При цьому курсові різниці від операційної діяльності відображаються у складі інших операційних доходів (витрат):

714 «Дохід від операційної курсової різниці»;

945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Курсові різниці від інвестиційної і фінансової діяльності відображаються у складі інших доходів (витрат):

744 «Дохід від неопераційної курсової різниці»;

974 «Втрати від неопераційної курсової різниці».

Придбати (продати) безготівкову іноземну валюту суб'єкти господарювання можуть тільки через уповноважені банки або інші фінансові установи, які мають ліцензію НБУ.

Облік операцій з придбання іноземної валюти

Придбану інвалюту підприємство зараховує на баланс за курсом НБУ на дату надходження грошей на рахунок.

Придбання іноземної валюти **не впливає на витрати та доходи** підприємства, оскільки, сума гривень, сплачена при придбанні (без урахування комісійних та вартості послуг інших осіб) вважається балансовою вартістю такої іноземної валюти.

Інвалюту купують за комерційним курсом на МВРУ.

Різниця між курсами НБУ та МВРУ відображається у складі витрат (доходів) підприємства, але слід розуміти, що така різниця **не є курсовою різницею**, Отже, якщо курс НБУ на дату зарахування на валютний рахунок придбаної валюти, вище комерційного курсу на МВРУ, за яким така валюта була фактично придбана, то отримана позитивна різниця у бухгалтерському обліку визнається **доходом** і відображається на рахунку:

711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти».

Якщо курс НБУ нижчий комерційного курсу на МВРУ, то така різниця відноситься до **витрат** підприємства і відображається на рахунку:

942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти».

Відображення в обліку операцій з придбання валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Перераховано банку гривні для придбання іноземної валюти	333	311
2	Зараховано на поточний валютний рахунок іноземну валюту	312	333
3	Нараховано і утримано комісію банку	92 685	685 333
4	Повернено невикористану суму гривень на поточний рахунок	311	333
5	Відображена різниця між курсом НБУ на дату зарахування валюти та фактичним курсом її придбання на МВРУ: - від'ємна (витрати) - позитивна (доходи)	942 333	333 711

6	В кінці звітнього періоду списано витрати, доходи на фінансовий результат: - комісія банку - від'ємна різниця п. 5 - позитивна різниця п. 5	791 791 711	92 942 791
---	--	-------------------	------------------

Облік операцій з продажу іноземної валюти

За відвантажені на експорт товари (роботи, послуги) підприємства — резиденти України отримують грошові кошти в іноземній валюті (валютну виручку).

75 % надходжень в іноземній валюті першої групи Класифікатора та російських рублів підлягають обов'язковому продажу на МВРУ, у тому числі безпосередньо Нацбанку відповідно до вимог постанови НБУ «Про встановлення розміру обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті». Решта 25% перераховується на поточний валютний рахунок клієнта без його доручення. Гривневий еквівалент проданої на МВРУ іноземної валюти зараховується на основний поточний рахунок власника коштів.

У бухгалтерському обліку відображається результат від продажу іноземної валюти – **різниця між доходом від продажу, визначеному за комерційним курсом на МВРУ та її балансовою вартістю** (п. 4 П(С)БО 15), тобто її вартістю на дату звітнього балансу або на дату здійснення операції (якщо вона відбувається після дати балансу), **по курсу НБУ**.

Так, позитивна різниця між ціною продажу валюти та її балансовою вартістю, визначеною по курсу НБУ на дату продажу, включається до складу **доходів** підприємства (по кредиту субрахунка **711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»**), а від'ємна різниця – до складу **витрат** (по дебіту субрахунку **942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»**).

Відображення в обліку операцій з продажу валюти

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Перераховано банку іноземну валюту для продажу	334	312

2	Відображено курсову різницю по перерахованій валюті (на дату вибуття у зв'язку з її продажем): - позитивна - від'ємна	312 945	714 312
3	Нараховано і утримано комісію банку з поточного рахунку в національній валюті	92 685	685 311
3.1	Нараховано і утримано комісію банку з виручки від продажу іноземної валюти	92 685	685 334
4	Зараховано виручку від продажу інвалюти	311	334
5	Відображено різницю між продажною вартістю валюти по курсу МВРУ та її балансовою вартістю по курсу НБУ на дату її продажу: - позитивна (доходи) - від'ємна (витрати)	334 942	711 334
6	Віднесено доходи та витрати на фінансовий результат: - комісію банку - від'ємну різницю п.5 - позитивну різницю п.5 - від'ємну курсову різницю п.2 - позитивну курсову різницю п.2	791 791 711 791 714	92 942 791 945 791

Ключові терміни:

Операції з валютними цінностями – це такі операції, об'єктом яких виступають валютні ресурси.

Операціями в іноземній валюті вважаються господарські операції, вартість яких виражена в іноземній валюті, або господарські операції, що потребують розрахунків в іноземній валюті.

Вільноконвертована валюта (ВКВ) – валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними операціями та продається на головних валютних ринках світу (I група класифікатора валют Національного банку України). Це валюта, яка вільно і необмежено обмінюється на інші іноземні валюти.

Валюта з обмеженою конвертованістю (ОКВ) – валюта, що функціонує в межах країни і служить засобом платежу за товари, послуги та по інших розрахунках, якщо це обумовлено договором.

Кліринг – це форма міжнародних безготівкових розрахунків, за якої заборгованості країн одна одній погашаються взаємними зустрічними платіжними зобов'язаннями (чеками, переказами та ін.), тобто, розрахунок шляхом заліку взаємних вимог, зобов'язань без оплати готівкою.

Розподільчий рахунок (транзитний) – це рахунок, призначений для зарахування валютної виручки підприємства, що надійшла від іноземних партнерів.

Поточний рахунок – рахунок, який відкривається банком клієнту на договірній засаді для збереження грошових коштів і для здійснення розрахунково-касових операцій застосовуючи платіжні інструменти згідно умов договору та вимог законодавства України.

Депозитний валютний рахунок – рахунок, що відкривається фізичним та юридичним особам (резидентам та нерезидентам) для зарахування на нього валютних депозитів з поточного рахунку з наступним поверненням суми основного депозиту та нарахованих відсотків по закінченню строку депозитного договору.

Принцип єдиного грошового вимірника – принцип, згідно з яким вимірювання і узагальнення всіх господарських операцій здійснюються в єдиній грошовій одиниці – гривні.

Валютний курс – встановлений НБУ курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Офіційний курс національної грошової одиниці (гривні) встановлюється Національним банком України на підставі результатів торгів валютними цінностями на Міжбанкківському валютному ринку.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи і зобов'язання, які будуть одержані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей чи їх еквівалентів.

Немонетарні статті – статті балансу, що не є монетарними.

Балансова вартість валюти – вартість іноземної валюти, визначена по валютному курсу грошової одиниці України до іноземної валюти на дату складання балансу.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах.

Операційні курсові різниці – виникають під час господарських операцій з активами і по зобов'язанням підприємства, пов'язаних з операційною діяльністю.

Неопераційні – виникають під час господарських операцій з активами і по зобов'язанням підприємства в іновалюті, які пов'язані з інвестиційною і фінансовою діяльністю підприємства.

Питання для обговорення:

1. Поняття валютних цінностей та операцій з ними.
2. Що таке валютний курс?
3. Як відображаються операції в іноземній валюті при первинному визнанні?
4. Що таке монетарні й немонетарні статті?
5. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку.
6. Рахунки в банках в іноземній валюті: види, порядок відкриття.
7. Обґрунтуйте необхідність розподілу статей балансу на монетарні та немонетарні в обліку підприємства-суб'єкта ЗЕД.
8. Опишіть порядок визначення балансової вартості іноземної валюти.
9. Яким чином відображається в обліку придбання та реалізація валюти на МВРУ?
10. Які особливості формування доходів та витрат при реалізації та придбанні іноземної валюти?

Практична частина

Завдання 1

Залишки на 31.03. п. р. по балансу ПАТ «Зорі»:

- долар США – 2800;
- кредиторська заборгованість за імпорту продукцію – 25000 євро;
- дебіторська заборгованість по експорту – 3500 доларів США.

03.04. п. р. надійшли кошти в іноземній валюті від нерезидента в рахунок часткового погашення дебіторської заборгованості у сумі 1200 доларів США.

Курс НБУ		
Дата	Долар США	Євро
31.03	25,20	26,6
03.04	25,22	26,4
30.04	25,21	26,5

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 2

Залишки на 30.04 п. р. у ПАТ «Зорі»:

- на валютному рахунку — 3400 доларів США;
- дебіторська заборгованість за відвантажені товари фірмі РИЧИ 68000 євро;

02.05 надійшов аванс від нерезидента у сумі 21000 доларів США відповідно до укладеної угоди.

05.05 надійшли на валютний рахунок підприємства кошти від фірми «РИЧИ» в рахунок оплати відвантаженої продукції – 68000 євро.

Курс НБУ		
Дата	Долар США	Євро
30.04	25,16	26,54
02.05	25,10	26,57
05.05	25,12	26,58
31.05	25,15	26,56

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 3

Залишки на 30.06 п. р. у ПАТ «Зорі» на валютному рахунку:

- 29000 доларів США;
- 14000 євро.

06.07 перераховано аванс фірмі «РИЧИ» у сумі 22000 доларів США відповідно до укладеної угоди.

10.08 надійшов імпортований товар.

Курс НБУ		
Дата	Долар США	Євро
30.06	25,21	26,50
06.07	25,19	26,51
31.07	25,18	26,54
10.08	25,20	26,56

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 4. Придбання валюти

ПАТ «Зорі» для придбання іноземної валюти на МВРУ у сумі 15000\$ по ринковому курсу 25,24 грн/\$ перерахувало 390000,0 грн. Курс НБУ на дату зарахування іноземної валюти — 25,20 грн/\$. За придбання іноземної валюти підприємством була сплачена комісійна винагорода банку — 0,1%.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 5. Придбання валюти

Згідно з контрактом (договором) від іноземного постачальника отримані товари на загальну суму 5000 доларів США (курс НБУ при оформленні митної декларації 25,40 грн за 1 дол. США). Для розрахунків з іноземним постачальником підприємство перерахувало банку для купівлі валюти 150 000,0 грн з урахуванням комісійних банку 100,0 грн.

Валюта придбана на МВРУ за курсом 25,45 грн за 1 дол. США.

Курс НБУ на дату придбання 25,42 грн за 1 дол. США.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 6. Придбання валюти

ПАТ «Зорі» подало заявку для придбання іноземної валюти на

МВРУ у сумі 26000\$ по ринковому курсу 25,17 грн/\$.

Курс НБУ на дату зарахування іноземної валюти — 25,12 грн/\$.

За придбання іноземної валюти передбачалась комісійна винагорода банку у сумі 120,0 грн.

Підприємство перерахувало 655000,0 гривень, з урахуванням усіх витрат, які пов'язані з цією операцією.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 7. Придбання валюти

Для придбання іноземної валюти в сумі 50000 євро з метою погашення заборгованості перед іноземним постачальником українське підприємство «ІНВІ» подало заяву в уповноважений банк, перерахувавши на відповідний рахунок **1500000,0** грн.

Операція здійснена банком за курсом МВРУ, що становив **27,12 грн/євро**.

Комісійна винагорода банку склала 1,5%.

Курс НБУ становив: на дату зарахування придбаної іноземної валюти на поточний рахунок підприємства – **26,8 грн/євро**, на дату перерахування на користь нерезидента – **26,9 грн/євро**.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 8. Придбання валюти

ТОВ «Полісся» 20-го лютого ц.р. подало до КБ «ПриватБанк» заяву на купівлю 1000 дол. США за курсом на МВРУ 25,6 грн/дол. США. Підприємство перерахувало банку для купівлі валюти 30000,0 грн. При цьому комісійна винагорода банку за проведення операції складає 2,0%. Курс НБУ на дату придбання валюти - 25,4 грн/дол. США.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 9. Придбання валюти за іншу валюту

01.02. ПАТ «Зорі» подало заявку для придбання іноземної валюти на МВРУ у сумі 250000 рос. рублів, за ринковим курсом — 0,186 грн.

Операція передбачає купівлю російських рублів за іншу іноземну валюту, яка є у ПАТ «Зорі» — долар США, який враховується в обліку у сумі 11000\$ за курсом НБУ.

02.02 іноземна валюта була перерахована для здійснення вказаної операції, а 05.02 — зарахована на валютний рахунок.

Комісійна винагорода банку за проведену операцію передбачається у сумі — 200,0 грн.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 10. Продаж іноземної валюти

Українське підприємство на початок 4 кварталу мало залишок іноземної валюти на поточному рахунку в банку в сумі 50000 євро.

Було прийнято рішення про продаж цієї валюти та подана відповідна заява в обслуговуючу установу уповноваженого банку. 03 жовтня валюта реалізована банком на МВРУ за курсом **27,2 грн/євро**, гривневий еквівалент реалізованої валюти зарахований на поточний рахунок підприємства. Комісійна винагорода банку склала 0,5%. Офіційний курс НБУ становив:

на 30.09 – **26,80 грн/євро**;

на 03.10 – **26,93 грн/євро**.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 11. Продаж валюти

ПАТ «Зорі» подало заявку в банк про продаж 25000 доларів США. На балансі валюта враховувалась за курсом 25,17 грн за дол.

Курс продажу на МВРУ 25,2 грн/\$.

Курс НБУ на дату продажу валюти — 25,19 грн/\$.

Комісійна винагорода банку — 100,0 грн.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;

- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки

Завдання 12. Продаж 75,0% валютної виручки на МВРУ

24-го лютого ц.р. на транзитний валютний рахунок ТОВ «Полісся» надійшла експортна виручка в сумі 1000 дол. США.

25-го лютого ц.р. 75,0% виручки було реалізовано на Міжбанківському валютному ринку, а залишок зараховано на поточний валютний рахунок.

Комісійна винагорода в розмірі 1,0% від суми угоди:

- а) сплачується банку з поточного рахунку;
- б) утримується банком з виручки від реалізації валюти.

Дата	Курс НБУ грн/дол. США	Курс МВРУ грн/дол. США
24.02	25,50	25,60
25.02	25,55	25,60

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Завдання 13. Продаж валюти

ПАТ «Зорі» подало заявку в банк про продаж 9000 євро (на балансі облічується по 26,5 грн/EUR) .

Курс продажу на МВРУ 26,6 грн/EUR.

Курс НБУ на продажу валюти — 26,56 грн/EUR. Комісійна винагорода банку — 0,8% від балансової вартості проданої іноземної валюти.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити розрахунки.

Тести

1. У якій валюті ведеться облік і складається фінансова звітність на українських підприємствах, що здійснюють розрахунки з іноземними партнерами в іноземній валюті:

- а) у доларах США;

- б) у євро;
- в) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом МВРУ;
- г) у гривневому еквіваленті, розрахованому за курсом НБУ.

2. Згідно П(С)БО № 21 під курсовою різницею розуміється різниця між:

а) курсом купівлі і продажу іноземної валюти, перерахованої в гривневий еквівалент за валютним курсом на дату здійснення валютної операції;

б) курсами Міжбанківського валютного ринку України і Національного банку України;

в) оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах;

г) курсами МВРУ на різні дати.

3. Який бухгалтерський запис складається при відображенні операційної курсової різниці, нарахованої на дебіторську заборгованість у результаті збільшення офіційного курсу гривні:

а) Дт 791 Кт 945;

б) Дт 714 Кт 791;

в) Дт 942 Кт 362;

г) Дт 362 Кт 791;

4. Балансова вартість немонетарних статей при складанні фінансової звітності визначається за:

а) історичною вартістю;

б) фактичною вартістю на дату складання звітності.

5. Який бухгалтерський запис складається при відображенні курсової різниці, нарахованої на дебіторську заборгованість у результаті зниження офіційного курсу гривні:

а) Дт 744 Кт 791;

б) Дт 791 Кт 945;

в) Дт 714 Кт 791;

г) Дт 714 Кт 362;

6. Чи дозволяються українським резидентам – юридичним особам операції купівлі-продажу іноземної валюти, минаючи

уповноважений банк:

- а) так;
- б) ні;
- в) так, у випадку наявності в підприємства індивідуальної ліцензії НБУ;
- г) так, у випадку, якщо ця норма зазначена у статутних документах підприємства.

7. Згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку грошові кошти в іноземній валюті в дорозі обліковуються на рахунках:

- а) 314;
- б) 334;
- в) 312;
- г) 302.

8. Балансова вартість іноземної валюти, придбаної за гривні, дорівнює:

- а) сумі гривень, за курсом НБУ на дату здійснення операції;
- б) сумі гривень за курсом НБУ на попередній день;
- в) сумі гривень, перерахованій для придбання іноземної валюти за курсом МВРУ;
- г) сумі гривень, перерахованій за біржовим курсом.

9. Балансова вартість іноземної валюти, одержаної як виручка від нерезидента, дорівнює:

- а) сумі іноземної валюти, зарахованої на поточний валютний рахунок за курсом НБУ;
- б) сумі іноземної валюти, зарахованої на транзитний валютний рахунок за курсом НБУ;
- в) сумі іноземної валюти, зарахованої на поточний валютний рахунок;
- г) сумі іноземної валюти, зарахованої за курсом МВРУ.

10. Балансова вартість іноземної валюти на початок звітного періоду дорівнює:

- а) вартості, визначеній за курсом гривні НБУ на дату останньої операції;
- б) вартості, визначеній за курсом гривні НБУ на останній день

попереднього періоду;

в) вартості, визначеній за курсом гривні на МВРУ на дату здійснення операції;

г) вартості, визначеній за курсом гривні на МВРУ.

11. Об'єктом обліку при перерахуванні суми курсової різниці є:

а) запаси;

б) власний капітал;

в) гроші;

г) основні засоби.

12. Під час перерахунку суми курсової різниці не підлягають такі активи:

а) матеріальні запаси;

б) грошові кошти на поточному валютному рахунку;

в) дебіторська заборгованість, яка буде погашатися грошовими коштами;

г) кредиторська заборгованість, яка буде погашатися грошовими коштами.

13. Дохід від операційної курсової різниці відображається на рахунках:

а) 711;

б) 714;

в) 744;

г) 719.

14. Дохід від неопераційної курсової різниці відображається на рахунках:

а) 744;

б) 711;

в) 714;

г) 719.

15. Витрати від операційної курсової різниці відображаються на рахунках:

а) 942;

б) 945;

- в) 949;
- г) 974.

16. Втрати від неопераційної курсової різниці відображаються на рахунках

- а) 945;
- б) 942;
- в) 974;
- г) 949.

17. Перерахування грошових коштів для придбання іноземної валюти відображаються бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 312 Кт 311;
- б) Дт 334 Кт 311;
- в) Дт 333 Кт 311;
- г) Дт 314 Кт 311.

18. Зархована на валютний рахунок придбана іноземна валюта відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 314 Кт 312;
- б) Дт 312 Кт 311;
- в) Дт 312 Кт 333;
- г) Дт 334 Кт 312.

19. Негативна різниця між курсом гривні НБУ та фактичним курсом купівлі гривні відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 334 Кт 333;
- б) Дт 312 Кт 333;
- в) Дт 945 Кт 333;
- г) Дт 942 Кт 333.

20. Перерахована іноземна валюта для продажу на МВРУ відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 333 Кт 312;
- б) Дт 334 Кт 314;
- в) Дт 334 Кт 312;
- г) Дт 314 Кт 312.

21. Зараховані на поточний рахунок гривні від продажу іноземної валюти відображаються бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 311 Кт 334;
- б) Дт 311 Кт 377;
- в) Дт 311 Кт 312;
- г) Дт 311 Кт 314.

22. Позитивна курсова різниця за коштами на валютному рахунку на дату складання балансу відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 312 Кт 719;
- б) Дт 312 Кт 745;
- в) Дт 312 Кт 714;
- г) Дт 312 Кт 719.

23. Негативна курсова різниця за кредиторською заборгованістю на день її оплати відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 945 Кт 632;
- б) Дт 632 Кт 714;
- в) Дт 632 Кт 719;
- г) Дт 632 Кт 744.

24. Придбана іноземна валюта має відобразитися в обліку за таким курсом:

- а) аукціонним;
- б) гривні НБУ;
- в) гривні на МВРУ;
- г) попередніх торгів.

25. Переоцінці підлягають такі статті бухгалтерського балансу:

- а) грошові кошти в національній валюті;
- б) заборгованість за авансами, одержаними в іноземній валюті;
- в) виробничі запаси;
- г) заборгованість за авансами, виданими в іноземній валюті.

26. Операції з придбання валюти проводяться

підприємством:

- а) самостійно на міжбанківському ринку;
- б) самостійно у будь-якому пункті обміну валют;
- в) через уповноважені банки у пункті обміну валют;
- г) виключно на міжбанківському валютному ринку через уповноважений банк.

27. Передоплата за товари, що українське підприємство ввозить на митну територію України є:

- а) монетарною статтею балансу;
- б) немонетарною статтею балансу.

28. Українське підприємство 2 жовтня придбало 1000 дол. США, при цьому комісійна винагорода банку склала 50,0 грн. Якщо на 02.10 курс НБУ становить 28,05 грн/дол., а курс МВРУ – 28,15 грн/дол., балансова вартість придбаної валюти у податковому обліку складає:

- а) 28050,0 грн;
- б) 28150,0 грн;
- в) 28100,0 грн;
- г) 28200,0 грн;

29. Різниця між сумою коштів, витрачених на придбання валюти на МВРУ, і балансовою вартістю придбаної валюти відносяться до складу:

- а) неопераційної курсової різниці;
- б) операційної курсової різниці;
- в) інших витрат (доходів);
- г) адміністративних витрат підприємства.

30. Скільки груп має Класифікатор іноземних валют, розроблений НБУ:

- а) дві;
- б) три;
- в) чотири;
- г) п'ять.

31. Від'ємна курсова різниця (втрати) при перерахунку дебіторської заборгованості виникає:

- а) при торгах на МВРУ;
- б) при підвищенні курсу гривні НБУ;
- в) при зниженні курсу гривні НБУ.
- г) при зниженні валюти клірингу.

32. При підвищенні офіційного курсу гривні операційна курсова різниця від перерахунку кредиторської заборгованості імпортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 744;
- г) рахунку 791.

33. Позитивна курсова різниця (дохід) при перерахунку дебіторської заборгованості виникає:

- а) при торгах на МВРУ;
- б) при підвищенні курсу гривні НБУ;
- в) при зниженні курсу гривні НБУ;
- г) при зниженні валюти клірингу.

34. Куплена іноземна валюта на МВРУ зараховується на валютний рахунок:

- а) за курсом гривні на МВРУ;
- б) за курсом проданої іншої іноземної валюти;
- в) за офіційним курсом гривні;
- г) за курсом купленої іншої іноземної валюти.

35. При зниженні курсу гривні НБУ операційна курсова різниця від перерахунку кредиторської заборгованості імпортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 791;
- г) рахунку 744.

36. Позитивна курсова різниця (дохід) при перерахунку кредиторської заборгованості виникає:

- а) при торгах на МВРУ;
- б) при підвищенні курсу гривні НБУ;

- в) при зниженні курсу гривні НБУ.
- г) при зниженні валюти клірингу.

37. Від'ємна курсова різниця (втрати) при перерахунку кредиторської заборгованості виникає:

- а) при торгах на МВРУ;
- б) при підвищенні курсу гривні НБУ;
- в) при зниженні курсу гривні НБУ.
- г) при зниженні валюти клірингу.

38. При зниженні курсу гривні НБУ неопераційна курсова різниця від перерахунку кредиторської заборгованості імпортера відображається на:

- а) рахунку 974;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 791;
- г) рахунку 744.

39. Під час купівлі іноземної валюти виникають витрати:

- а) з комісійної винагороди банку;
- б) з комісійної винагороди посереднику;
- в) з комісійної винагороди брокеру;
- г) зі страхування.

40. Собівартість проданої іноземної валюти розраховується по:

- а) курсу гривні НБУ до проданої валюти на день її перерахування для продажу;
- б) курсу гривні на МВРУ проданої валюти;
- в) курсу гривні НБУ на день її продажу;
- г) курсу купленої іншої іноземної валюти.

41. При зниженні офіційного курсу гривні операційна курсова різниця від перерахунку дебіторської заборгованості експортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 942;
- г) рахунку 744.

42. При підвищенні офіційного курсу гривні операційна курсова різниця від перерахунку дебіторської заборгованості експортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 719;
- г) рахунку 744.

43. До монетарних статей відносяться:

- а) заборгованість по розрахунках за авансами;
- б) основні засоби;
- в) кредиторська заборгованість за бартерними операціями;
- г) фінансові інвестиції в іноземній валюті, якщо їх повернення у валюті гарантоване законодавством країни перебування.

44. Курсові різниці визначаються:

- а) тільки за монетарними статтями;
- б) тільки за немонетарними статтями;
- в) за монетарними і немонетарними статтями;
- г) за монетарними статтями та деякими немонетарними статтями.

45. Монетарні статті відображаються на дату балансу :

- а) за курсом гривні НБУ на дату балансу;
- б) за історичною або справедливою собівартістю, по якій вони зараховані на баланс;
- в) за курсом гривні НБУ, що передує даті балансу;
- г) за курсом гривні на МВРУ.

46. До немонетарних статей відносяться:

- а) несплачений статутний капітал;
- б) векселі видані, виражені в іноземній валюті;
- в) кредиторська заборгованість за бартерними операціями;
- г) дебіторська заборгованість, що підлягає погашенню в іноземній валюті.

47. Визначення курсових різниць за монетарними статтями проводиться :

- а) на дату визначення активів і зобов'язань;

- б) виключно на дату здійснення розрахунків;
- в) при зміні курсу гривні НБУ на яку-небудь дату;
- г) на дату балансу та дату здійснення розрахунків.

48. Неопераційні курсові різниці – це різниці, що виникають внаслідок перерахунку статей балансу, відображення яких обумовлено здійсненням:

- а) інвестиційної та операційної діяльності;
- б) фінансової та операційної діяльності;
- в) інвестиційної і фінансової діяльності;
- г) операційної діяльності.

49. У разі придбання валюти на МВРУ за гривні її балансова вартість визначається:

а) виходячи з курсу гривні на МВРУ на дату придбання валюти;

б) виходячи з курсу гривні НБУ на дату перерахування коштів на придбання валюти;

в) як сума гривень (за офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції з її придбання), сплачених платником податків у зв'язку з її придбанням без урахування комісійних та інших витрат, пов'язаних з придбанням валюти;

г) як сума гривень (за офіційним курсом НБУ на дату здійснення операції з її придбання), сплачених платником податків у зв'язку з її придбанням з урахування комісійних та інших витрат, пов'язаних з придбанням валюти.

50. Операції з придбання валюти проводяться підприємствами:

а) самостійно на міжбанківському валютному ринку;

б) самостійно у будь-якому пункті обміну валют;

в) через уповноважені банки у пункті обміну валют;

г) виключно на міжбанківському валютному ринку через уповноважені банки.

51. У випадку, якщо курс гривні НБУ при здійсненні операційної діяльності на дату купівлі валюти відрізняється від комерційного курсу продажу, така різниця відображається у складі:

- а) доходів чи витрат від операційних курсових різниць на рахунках 714 чи 945;
- б) доходів чи витрат від неопераційних курсових різниць на рахунках 744 чи 974;
- в) інших операційних доходів або витрат на рахунках 949 чи 719;
- г) доходів або витрат від купівлі-продажу іноземної валюти на рахунках 711 чи 942.

52. Який бухгалтерський запис складається при відображенні в складі фінансового результату операційної курсової різниці, нарахованої на дебіторську заборгованість у результаті підвищення офіційного валютного курсу гривні:

- а) Дт 791 Кт 945;
- б) Дт 714 Кт 791;
- в) Дт 791 Кт 362;
- г) Дт 362 Кт 791;

53. Втрати від неопераційної курсової різниці відображаються на рахунках

- а) 945;
- б) 942;
- в) 974;
- г) 949.

54. Перерахування грошових коштів для придбання іноземної валюти відображаються бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 312 Кт 311;
- б) Дт 334 Кт 311;
- в) Дт 333 Кт 311;
- г) Дт 314 Кт 311.

55. Зархована на валютний рахунок придбана іноземна валюта відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 314 Кт 312;
- б) Дт 312 Кт 311;
- в) Дт 312 Кт 333;
- г) Дт 334 Кт 312.

56. Негативна різниця між курсом гривні НБУ та

фактичним курсом купівлі гривні відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 334 Кт 333;
- б) Дт 312 Кт 333;
- в) Дт 945 Кт 333;
- г) Дт 942 Кт 334.

57. При зниженні курсу гривні НБУ операційна курсова різниця від перерахунку кредиторської заборгованості імпортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 791;
- г) рахунку 744.

58. Під час купівлі іноземної валюти виникають витрати:

- а) з комісійної винагороди банку;
- б) з комісійної винагороди посереднику;
- в) з комісійної винагороди брокеру;
- г) зі страхування.

ТЕМА 4. ОБЛІК РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання, що вивчаються в темі:

- 1. Загальні поняття про міжнародні розрахунки.
- 2. Форми міжнародних розрахунків та їх облік.
- 3. Кредитні операції та відображення їх в обліку.
- 4. Види кредитів.

Мета заняття – ознайомитись з загальними поняттями, формами міжнародних розрахунків, засвоїти порядок ведення їх обліку. Вивчити порядок отримання кредитів в іноземній валюті та відображення цих операцій в обліку.

Анотація до теми

Міжнародні розрахунки — система організації, регулювання і проведення платежів в іноземній та національній валюті під час здійснення суб'єктами України зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародні розрахунки виникають між державами, юридичними особами та громадянами різних країн на основі економічних, політичних, науково-технічних, культурних та інших

відносин.

Основні форми безготівкових розрахунків при здійсненні ЗЕД:

- Розрахунки чеками;
- Банківський переказ;
- Документальне інкасо;
- Документарний акредитив;
- Розрахунки по векселях;
- Розрахунки по відкритому рахунку.

На вибір форм міжнародних розрахунків впливає ряд факторів.

Кредити в іноземній валюті суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності можуть застосовувати для розрахунків як з резидентами, так і з нерезидентами на території України. Залежно від джерел кредитування, кредити в іноземній валюті умовно можна розділити на:

- внутрішні, які надаються банками-резидентами;
- зовнішні, які надаються іноземними кредиторами.

Операцію з отримання кредиту в іноземній валюті відображають в обліку шляхом перерахування його суми в гривні з застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (п. 5 П(С)БО 21).

Для обліку відсотків по довгостроковому кредиту на придбання основних засобів, короткостроковому кредиту на поповнення оборотних коштів, застосовується субрахунок **684 «Розрахунки по нарахованих відсотках»**.

Для обліку витрат, пов'язаних з нарахуванням і сплатою відсотків за користування банківськими кредитами, використовується субрахунок **951 «Відсотки за кредит»**.

Сума коштів у вигляді фінансового кредиту, отриманого на визначений строк, для цільового використання і під відсотки, **не входить до складу доходів**, а при поверненні її нерезиденту, **не включається у витрати** платника податків.

Заборгованість по основній сумі боргу і по відсотках в іноземній валюті є монетарною (п. 4 П(С)БО 21), оскільки її погашення передбачається грошовими коштами. У зв'язку з цим на дату здійснення розрахунків і на дату балансу по ним проводиться **визначення курсових різниць**:

1. Курсові різниці по основній сумі боргу:

- для цілей **операційної діяльності** такі курсові різниці визнаються іншими операційними доходами (втратами) і

відображаються на субрахунку 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та 945 «Втрати від операційної курсової різниці»;

- для цілей фінансової і інвестиційної діяльності такі курсові різниці визнаються неопераційними курсовими різницями, включаються до складу інших доходів (втрат) і відображаються на субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» і 974 «Втрати від неопераційної курсової різниці»;

2. Курсові різниці по відсотках за використання позикових коштів:

- такі курсові різниці вважаються в бухобліку неопераційними і відносяться до складу інших доходів (втрат) і відображаються на субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» і 974 «Втрати від неопераційної курсової різниці».

У бухгалтерському обліку витрати на проценти за користування кредитами відносяться до **Фінансових витрат** за умови, якщо отримання такого кредиту не пов'язано із створенням кваліфікаційного активу (активу, для створення якого потрібно більше трьох місяців).

Такі **фінансові витрати складаються** з нарахованих відсотків за користування кредитом за офіційним курсом НБУ, що діяв на момент їхнього нарахування. Якщо отримання кредиту пов'язано із створенням кваліфікаційного активу, то **відсотки за такий кредит** включають до первісної вартості такого необоротного активу або до собівартості оборотного активу.

Відображення в бухгалтерському обліку операцій по кредитах банків

№	Зміст господарської операції	Д-т	К-т
1	Виписка банку, кредитний договір Одержано на поточний валютний рахунок: - довгострокову позику банку в іноземній валюті - короткострокову позику банку в іноземній валюті	312 312	502 602

2	Розрахунок бухгалтерії Нараховано відсотки банку за користування кредитом:		
	- підприємств, що застосовують для обліку витрат 8 клас рахунків	85	684
	- підприємств, що застосовують для обліку витрат 9 клас рахунків	952	684
3	Розрахунок бухгалтерії Визначено курсову різницю по валютному кредиту на дату погашення заборгованості:		
	а) при зменшенні валютного курсу	502	714
	б) при збільшенні валютного курсу	(602)	(744)
	- підприємства, що застосовують для обліку витрат 8 клас рахунків	85	502
	- підприємств, що застосовують для обліку витрат 9 клас рахунків	945	(602)
		(974)	(602)
	Виписка банку	684	311
	Сплачено відсотки за кредит		312*

* В цьому випадку при зміні валютного курсу визначається курсова різниця

Порядок отримання кредитів від нерезидентів

У разі отримання грошових коштів не від банку або іншої фінансової установи, такі зваємовідносини суб'єктів називаються **позикою** і регулюються нормами ст. 1046 ГКУ.

Порядок отримання **кредитів** від нерезидентів регламентується Положенням НБУ від 17.06.04 р. №270 «Положенням про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам».

Максимальна відсоткова ставка по кредитних договорах встановлюється в порядку, передбаченому п. 1.12 Положення №270:

1. Для договорів в іноземній валюті 1 групи Класифікатора – на підставі вартості державних позик на зовнішніх фінансових ринках:

- для фіксованої відсоткової ставки:
  - зі строками запозичень до 1 року - не вище 9,8% річних;

- зі строками запозичень від 1 до 3 років - не вище 10% річних;

- зі строками запозичень понад 3 роки - не вище 11% річних;

- для плаваючої відсоткової ставки:

- ставка LIBOR для тримісячних депозитів у доларах США плюс 750 базисних пунктів (**ставка LIBOR** – середньозважена відсоткова ставка по міжбанківських кредитах, що надаються банками, виступаючими на лондонському міжбанківському ринку з пропозицією засобів в різних валютах і на різні терміни).

2. Для договорів в іноземній валюті 2-ї та 3-ї груп Класифікатора – на підставі розміру середньозваженої відсоткової ставки, по якій уповноважені банки надають кредити на внутрішньому кредитному ринку (не вище 20,0%).

Суму отриманого кредиту (займу) від нерезидента резидент може відображати на таких рахунках:

506 «Інші довгострокові позики в іноземній валюті»;

55 «Інші довгострокові зобов'язання»;

685 «Розрахунки з іншими кредиторами».

Під час виплати відсотків за користування кредитом нерезиденту резидент, разом з такою виплатою, зобов'язаний утримати і перерахувати до державного бюджету **податок на репатріацію** – це податок на прибуток з доходів, отриманих нерезидентом із джерелом їх походження з України (15,0%).

В цілях оподаткування податком на прибуток підприємства важливо розуміння: отримана від нерезидента сума позикових коштів є в податковому обліку **фінансовим кредитом** або **поворотною фінансовою допомогою**.

Ключові терміни:

Міжнародні розрахунки – система організації, регулювання і проведення платежів в іноземній та національній валюті під час здійснення суб'єктами України зовнішньоекономічної діяльності.

Акцепт (лат. acceptus – прийнятий) – згода на оплату. Згода прийняти умови, що містяться у пропозиції укласти договір. Форма розрахунків, за якої платіжна вимога, виписана поставальником, оплачується банком тільки після згоди боржника.

Банківський переказ – (bank transfer) – доручення одного банку іншому про виплату суми коштів, що зазначена у дорученні, будь-якій особі (організації).

Чек – це письмовий наказ банку про сплату зазначеної в ньому

суми пред'явнику чека або особі, на яку він виписаний.

Чекодавець – юридична особа – нерезидент або фізична особа – нерезидент, яка видає іншій особі чек, який підписує.

Чекоутримувач (отримувач, власник) – будь-яка фізична або юридична особа, яка має право отримати кошти за чеком.

Інкасо – форма розрахунків, за якою продавець доручає банку одержати від покупця за посередництвом банку-покупця, або іншого банку, платіж проти передачі документів, що засвідчують відвантаження товару, виконання робіт, або надання послуг.

Акредитив (лат. *accre-ditivus* – довірчий) – документ, що засвідчує права особи, на ім'я якої його видано, отримати в кредитній установі зазначену в акредитиві суму. Оплата акредитиву здійснюється кредитною установою в місці пред'явлення його за рахунок грошової суми, яку внесено до ощадної каси або знято з рахунку його власника, або згідно з договором між банками;

Застосовується в міжнародних розрахунках у комерційних операціях, а також між вітчизняними юридичними особами, коли така форма передбачена договором між постачальником та замовником (покупцем).

Акредитив відкривається за дорученням платника в банку, який обслуговує постачальника, на підставі заяви чітко встановленої форми. Джерелом відкриття акредитиву можуть бути як внесені кошти покупця, так і кредити банку. Підставою виплати на акредитиву є надані постачальником реєстри рахунків та транспортних документів, які підтверджують відвантаження вантажу. Виплата коштів може бути обумовлена попереднім акцептом. Кожний акредитив призначений для розрахунків лише з одним постачальником.

За розрахунків акредитивами виникають економічні відносини між чотирма такими суб'єктами:

- **заявник акредитива** – платник, який звернувся до банку, що його обслуговує, для відкриття акредитива;

- **банк-емітент** – банк платника, що відкриває акредитив своєму клієнтові;

- **бенефіціар** – юридична особа, на користь якої виставлений акредитив (продавець, виконавець робіт або послуг тощо);

- **виконуючий банк** – банк бенефіціара або інший банк, що за дорученням банку-емітента виконує акредитив.

Вексель — цінний папір, що посвідчує безумовне грошове

зобов'язання векселедавця оплатити у визначений строк певну суму грошей власнику векселя (векселеотримувачу).

Дорожній чек (англ. traveler's cheque) – платіжний документ, що зазвичай використовують як засіб розрахунків у подорожах, здебільшого міжнародних. **Дорожній чек**, це наказ одного банку іншому виплатити зазначену в чеку суму грошей власникові чека за зразком його підпису, поставленого на чеку в момент продажу.

Комерційний кредит – кредитування експорту, при якому експортер надає іноземному покупцю відстрочку платежу за угодою.

Кредит з фіксованою сумою, який передбачає, що узгоджена кредитним договором сума надходить на рахунок підприємства тільки один раз;

Кредитна лінія – кредитним договором визначається сума ліміту, в межах якої позивач може отримати кошти частками або загалом всю суму, повертати їх і знову отримувати (п. 2 ст. 347 ГК);

Вексельний кредит – кредитування експорту (або імпорту) під виданий або отриманий акцептований вексель.

Акцептний кредит – полягає в акцепті банком векселя, який стає гарантією оплати експорту.

Факторинг – форма кредитування експорту, при якій розрахунки з експортером здійснює посередник (як правило, банк), який за певну комісію і банківський процент викупає платіжні документи експортера.

Форфейтинг – це спосіб фінансування (кредитування) зовнішньоекономічних операцій, який полягає в купівлі в експортера експортних вимог **форфейтером** (комерційним банком чи фінансовою компанією) з виключенням права регресу (зворотної вимоги). Експортеру виплачується залишкова сума експортної вимоги за мінусом суми дисконту. В обмін на придбані цінні папери банк виплачує експортеру еквівалент їх вартості готівкою з вирахуванням фіксованої облікової ставки, премії за ризик не оплати зобов'язань та разового збору за зобов'язання купити векселі експортера.

Форфейтинг має багато спільного з «експортним факторингом». Однак факторинг вважається короткостроковим інструментом фінансування, а строк форфетування становить здебільшого від 180 днів до 5 років, тобто форфейтинг можна трактувати як середньо- та довгостроковий спосіб кредитування зовнішньоекономічних операцій.

Овердрафтом (англ. overdraft – перевищення кредиту) називають кредитування банком розрахункового рахунку клієнта для оплати ним розрахункових документів при недостачі або відсутності на розрахунковому рахунку клієнта-позичальника коштів.

Питання для обговорення:

1. Загальні поняття про міжнародні розрахунки.
2. Форми міжнародних розрахунків та їх облік.
3. Який строк проведення розрахунків в іноземній валюті?
4. Які особливості використання чеків в іноземній валюті?
5. У чому полягають розрахунки за акредитивами?
6. Особливості проведення і відображення в обліку розрахунків по інкасо, акредитиву, комерційному кредиту, передоплаті.
7. Кредитні операції та відображення їх в обліку. Порядок отримання кредитів від резидентів.
8. Кредитні операції та відображення їх в обліку. Порядок отримання кредитів від нерезидентів.
9. Види кредитів та відображення їх в обліку.

Практична частина

Завдання 1. Отримання кредиту

ТОВ «Полісся» 1-го квітня ц.р. отримало від іноземного банку короткостроковий кредит в сумі 100000,0 дол. США. Плата за кредит складає 12,0% річних з виплатою 20-го числа кожного місяця, тобто 1,0% в місяць. Кредит було повернуто 10-го травня ц.р

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
01.04	25,1
20.04	25,2
30.04	25,0
10.05	25,3

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 2. Розрахунки по експортних операціях акредитивом

ТОВ «Полісся» 2-го травня ц.р. повідомило фірму «Арго» (угорського контрагента) про готовність відвантажити продукцію.

10-го травня ц.р. на ТОВ «Полісся» надійшло повідомлення від обслуговуючого банку про відкриття на його користь акредитиву в сумі 5000,0 дол.*

11-го травня ц.р. продукція, собівартість якої склала 9000,0 грн, була відвантажена на експорт.

19-го травня ц.р. до обслуговуючого банку були надані відповідні документи: митна декларація, транспортна накладна.

20-го травня ц.р. на валютний рахунок надійшла виручка.

Комісійні банку за виконання умов акредитиву склали 1,0% від суми виручки**.

При оформленні МД було сплачено митний збір – 0,34%, мито – 2,26%

* В обліку не відображається.

**Згідно з українським законодавством всі витрати за акредитивом, пов'язані з відкриттям, авізуванням, підтвердженням, подовженням термінів, зміною умов та виконанням акредитива, сплачує покупець. Але в міжнародній торгівлі склалася практика розподілу витрат між контрагентами, кожний з яких сплачує банківські комісії на території своєї країни.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
11.05	22,55
20.05	22,60
30.05	22,50

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 3. Розрахунки по експортних операціях векселем

Фірма «Арго» 20-го травня ц.р. розрахувалась з ТОВ «Полісся» (умови задачі 2) шляхом видачі векселя, який був погашений 30-го травня ц.р. Відобразити лише операції з погашення дебіторської заборгованості.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
11.05	22,55
20.05	22,60
30.05	22,50

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 4. Розрахунки по імпортних операціях акредитивом

4-го травня ц.р. ТОВ «Полісся» одержало повідомлення від фірми «First» (США) про готовність відвантажити товар. В цей же день до обслуговуючого банку КБ «ПриватБанк» була подана заявка про відкриття на користь фірми «First» безвідзивного підтвердженого документарного акредитиву у сумі 10000 дол. США.

20-го травня ц.р. КБ «ПриватБанк» передав ТОВ «Полісся» документи на право власності на товар:

- а) за умови використання непокритого акредитиву*;
- б) за умови використання покритого акредитиву.

Товар одержано 26-го травня ц.р. Митні збори склали – 0,4%, мито – 4,0%, ПДВ – 20,0%.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
04.05	25,50
20.05	25,55
26.05	25,45

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 5. Розрахунки по імпортних операціях акредитивом

Між ПАТ «Зорі» і нерезидентом укладена угода на надання резидентом послуг, контрактна вартість яких складає 4000 доларів США. Відповідно до контракту, форма розрахунків акредитивна.

02.05 п. р. резидент повідомив нерезидента про готовність надати послуги.

10.05 п. р. повідомлено резидента авізуючим банком про

відкриття йому акредитиву на суму контракту.

25.05 п. р. підписано акт наданих послуг між резидентом і нерезидентом. Собівартість послуг складає 18000,0 грн.

05.06 п. р. передані резидентом у банк документи, передбачені умовами договору про відкриття акредитиву.

08.06 п. р. здійснено платіж в іноземній валюті на користь резидента як платіж по акредитиву.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
25.05	25,20
31.05	25,22
08.06	25,19

Завдання 6. Розрахунки акредитивом

Відповідно до укладеної угоди, резидент — ПАТ «Зорі» отримує послуги (імпортує) від нерезидента.

Вартість послуг 6000 доларів США.

03.03 п. р. перераховані валютні кошти на спеціальний рахунок уповноваженого банку для виконання умов акредитиву в сумі 6000 доларів США.

Комісійна винагорода банку за надані послуги складає 300,0 грн.

04.03 п. р. надійшло повідомлення про відкриття акредитиву.

12.04 п. р. передані документи в уповноважений банк нерезидента, які підтверджують виконання послуг.

14.04 п. р. отримані документи уповноваженим банком ПАТ «Зорі» про надання послуг, після чого банк перерахував кошти.

14.04 п. р. передані документи про надання послуг ПАТ «Зорі».

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки

Завдання 7. Інкасова форма розрахунків

Між ПАТ «Зорі» та нерезидентом була укладена угода про експорт продукції на суму 35000 EUR. Угодою передбачалась інкасова форма розрахунків. Разом з цим була укладена угода з

обслуговуючим банком резидента.

10.03 п. р., під час надання відвантажувальних документів ПАТ «Зорі», банк їх опрацьовує. Курс НБУ — 26,10 грн/ EUR.

28.03 п. р. підприємство отримало кошти від банку у формі документарного інкасо. Курс НБУ — 26,15 грн/ EUR.

Комісійна винагорода банку склала — 150,0 грн.

Ця форма розрахунків більш вигідною є для імпортера, бо останній отримує товар і документи, як правило, до моменту оплати.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 8. Податковий вексель (Сплата ПДВ)

10.04 п. р. ПАТ «Зорі» імпортує товари від нерезидента.

Під час митного оформлення підприємство надає податковий вексель (сплата ПДВ) на суму 10000,0 грн.

Витрати ПАТ «Зорі»:

- вартість бланків векселів - 18,0 грн (в т. ч. ПДВ);
- державне мито — 5,4 грн;
- комісійна винагорода банку за аваль – 250,0 грн без ПДВ.

Існує два шляхи, відповідно до яких ПАТ «Зорі» може прийняти рішення:

- 1) погасити вексель на 30-й календарний день з дати поставки митному органу;
- 2) оплатити достроково до дати погашення.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 9. Кредити в іноземному банку

Підприємство, 60,0% статутного фонду якого належить нерезиденту, нараховує і виплачує в 1 кварталі відсотки в сумі 4000 доларів США (Курс НБУ — 25,33 грн/\$) з кредиту, отриманого в іноземному банку (сума комісійної винагороди банку — 50,0 грн), а також 5000,0 грн відсотків з кредиту, наданого українським банком. Дохід за звітний період — 100000,0 грн, витрати — 95000,0 грн. Доходів у вигляді відсотків і залишків іноземної валюти на поточному рахунку немає.

Підприємство купує іноземну валюту для здійснення

розрахунків. Курс продажу на МВРУ — 25,355 грн/\$.

Курс НБУ на день зарахування — 25,35 грн/\$.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 10. Отримання кредиту від банку-нерезидента

ПАТ «Зорі» 01 червня отримало кредит від банку — нерезидента у сумі 70000 доларів США строком на два місяці під 15,0% річних (1,25% щомісяця).

Сума нарахованих відсотків за місяць складає 875 доларів США. З країною нерезидентом Україна не має підписаної угоди про запобігання подвійного оподаткування, і тому при оплаті відсотків з них утримується 15,0% податку на репатріацію. Строк погашення кредиту — 25 число кожного місяця.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Тести

1. Кредит в іноземній валюті може бути одержаний:

- а) від вітчизняного банку;
- б) від іноземного банку;
- в) від нерезидента;
- г) усі відповіді правильні.

2. Облік короткострокових кредитів банків в іноземній валюті ведеться на рахунку:

- а) 504;
- б) 502;
- в) 601;
- г) 602.

3. Акредитивна форма розрахунків припускає:

- а) максимальний фінансовий ризик імпортера;
- б) максимальний фінансовий ризик експортера;
- в) фінансові ризики розподіляються однаково;
- г) ризики відсутні.

4. Для українського підприємства-імпортера найбільш вигідною формою розрахунків є:

- а) інкасо;
- б) акредитив;
- в) передоплата;
- г) платіж по відкритому рахунку.

5. За методами виконання акредитив буває:

- а) відзивний;
- б) підтверджений;
- в) переказний;
- г) покритий.

6. За ступенем забезпечення акредитив буває:

- а) відзивний;
- б) покритий;
- в) переказний;
- г) підтверджений.

7. Чим не є документарний акредитив?

- а) методом платежу;
- б) засобом платежу;
- в) формою розрахунків.

8. Розрахунки у формі інкасо:

- а) мають важелі впливу на імпортера з метою прискорення оплати документів;
- б) не мають важелів впливу на імпортера з метою прискорення оплати документів;
- в) це не має значення, бо банк контролює своєчасне отримання платежу.

9. Недоліком інкасової форми є:

- а) тривалість обігу документів через банк;
- б) тривалість надходження документів у банк;
- в) тривалість оформлення документів на митниці.

10. На значний розрив у часі між відвантаженням товарів і отриманням виторгу експортером при застосуванні інкасової форми розрахунків впливає:

- а) відсутність дозволу в імпортера на переказ валюти за кордон;
- б) тривалість надходження документів у банк;
- в) тривалість обігу документів через банк.

11 Після виставлення резидентом векселя уездення товарів має бути здійснено:

- а) не пізніше 90 календарних днів;
- б) не пізніше 90 банківських днів;
- в) не пізніше часу обумовленого в контракті.

12. Участь банку в розрахунках банківським переказом полягає у:

- а) виконанні платіжного доручення;
- б) пред'явленні бенефіціару платіжного зобов'язання;
- в) контролі за передачею товаророзпорядчих документів.

13. Участь банку у розрахунках інкасо полягає у:

- а) виконанні платіжного доручення;
- б) пред'явленні бенефіціару платіжного зобов'язання;
- в) контролі за передачею товаророзпорядчих документів.

14. Участь банку у розрахунках акредитивом полягає у:

- а) виконанні платіжного доручення;
- б) пред'явленні бенефіціару платіжного зобов'язання;
- в) контролі за передачею товаророзпорядчих документів.

15. Датою отримання кредиту за межами України є:

- а) дата його фактичного надходження;
- б) дата списання коштів з рахунку нерезидента-кредитора на користь позивача;
- в) дата перерахування коштів від нерезидента-кредитора на користь нерезидента-експортера.

16. Датою отримання кредиту на території України є:

- а) дата його фактичного надходження;
- б) дата списання коштів з рахунку нерезидента-кредитора на користь позивача;
- в) дата перерахування коштів від нерезидента-кредитора на

користь нерезидента-експортера.

17. Податок на репатріацію утримується з доходів банків-нерезидентів у сумі:

- а) 10,0%;
- б) 15,0%;
- в) 20,0%.

18. Факторинг – це:

- а) кредитування експорту, за якого експортер надає іноземному покупцю відстрочку платежу за угодою;
- б) форма кредитування експорту, за якого розрахунки з експортером здійснює банк як посередник;
- в) кредит у формі відстрочки платежу з експорту цінностей.

19. Фортфейтинг – це:

- а) форма кредитування експорту банком або будь-якою фінансовою компанією шляхом купівлі векселів та інших боргових зобов'язань по зовнішньоторгівельних операціях;
- б) кредитування експорту під виданий або отриманий акцептований вексель;
- в) кредитування експорту, за якого експортер надає іноземному покупцю відстрочку платежу за угодою.

20. Овердрафт – це:

- а) кредит у формі відстрочки платежу з експорту цінностей;
- б) форма кредитування експорту банком або будь-якою фінансовою компанією шляхом купівлі векселів та інших боргових зобов'язань по зовнішньоторгівельних операціях;
- в) від'ємний баланс на поточному рахунку підприємства у вигляді дебетового сальдо, іноді набуває статусу короткострокової позики.

ТЕМА 5. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Питання, що вивчаються у темі:

- 1. Порядок формування вартості контракту.
- 2. Митне оформлення зовнішньоекономічних операцій.

Мета заняття – вивчити порядок формування вартості

контракту, засвоїти етапи митного оформлення зовнішньоекономічних операцій.

Анотація до теми

Єдиний митний тариф України – це систематизоване зведення ставок мита, яким оподатковуються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі її території.

При експорті та імпорті товарів слід розрізняти їх **контрактну, фактурну, митну та облікову вартість**.

Митний контроль здійснюється митними органами шляхом перевірки супровідних документів, огляду товарів. Під митним контролем завезені товари перебувають з моменту ввезення і до пропуску через митний кордон.

Основна мета митного оформлення — підтвердження свідоцтв, отриманих під час митного контролю товарів, які перетинають митну територію України, і оформлення результатів такого контролю.

Митні процедури – це операції, які пов’язані із здійсненням митного контролю над переміщенням товарів і транспортних засобів через митницю України, митного їх оформлення, а також із нарахуванням передбачених законодавством податків і зборів.

Відповідно до ст. 1 Митного кодексу України, **митним режимом** є сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи і які визначають порядок переміщення товарів через митницю України і обсяг митних процедур, здійснених залежно від заявленої мети такого переміщення.

Залежно від мети переміщення товарів через митницю і на підставі документів, які подаються митному органу, визначаються 13 видів митного режиму.

Митний тариф України — це систематизований відповідно Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності перелік ставок ввізного мита, яке стягується з товарів, завезених на митну територію України.

Ключові терміни:

Єдиний митний тариф України – це систематизоване зведення ставок мита, яким оподатковуються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України або вивозяться за межі її території.

Контрактна вартість – це продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки.

Фактурна вартість – ціна товарів, які переміщуються через митний кордон України, зазначена в супровідних документах (рахунку-фактурі, рахунку-проформі, рахунку-інвойсі тощо) або іншому документі, що визначає вартість товару.

Митна вартість імпортного товару – це фактурна вартість товару, визначена в національній валюті шляхом перерахунку суми в іноземній валюті за курсом НБУ на дату оформлення митної декларації.

Митна вартість експортного товару – це фактурна вартість в перерахунку за курсом НБУ на дату оформлення митної декларації з урахуванням транспортних та інших витрат.

Рахунок-проформа – являє собою комерційний документ, який містить відомості про кількість, ціну та вартість товару, але не є розрахунковим документом, бо не містить вимоги про сплату зазначеної в ньому суми.

Рахунок-інвойс (рахунок-фактура) – вид комерційного рахунка, що надається продавцем покупцеві і містить перелік товарів, їх кількість і ціну, формальні особливості товару (колір, вага тощо), умови постачання і відомості про постачальника та одержувача. Крім того, інвойс (рахунок-фактура) може бути використаний як супровідний документ.

Мито – обов'язковий внесок, який стягується митними органами України при ввезенні товарів на митну територію країни або вивезенні товару з цієї території та який є невід'ємною умовою такого вивезення та ввезення.

Митний збір нараховується за митне оформлення товарів та інших предметів, які перетинають кордон, а також за їх перебування під митним контролем.

Митна територія – територія, на яку розповсюджується юрисдикція митних органів у сфері регулювання митної справи.

Митний тариф – це зведення ставок мита, що застосовується до товарів, які переміщуються через митний кордон та систематизація відповідно до Товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності.

Митні процедури – це операції, які пов'язані із здійсненням митного контролю над переміщенням товарів і транспортних засобів через митницю України, митного їх оформлення, а також із нарахуванням передбачених законодавством податків і зборів.

Митна декларація – заява, що містить відомості про товари та

інші предмети і транспортні засоби та мету їх переміщення через митний кордон України або про зміну митного режиму щодо цих товарів, а також інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування митних платежів.

Митний брокер – юридична чи фізична особа, яка відповідно до законодавчих актів України здійснює декларування на підставі договору з власником вантажу та уповноваженим Державним митним комітетом України на таку діяльність.

Декларант – юридична чи фізична особа, яка здійснює декларування товарів чи інших предметів.

Сертифікат походження – це своєрідна декларація країни, в якій був виготовлений товар. Він необхідний для підтвердження виготовлення товару.

Питання для обговорення:

1. Порядок формування вартості контракту.
2. Митне оформлення зовнішньоекономічних операцій.
3. Характеристика митних режимів.
4. Класифікація мита.

Практична частина

Завдання 1. Розрахунок митних платежів

ТОВ «Схід» 10-го березня ц.р. ввезло в Україну імпортований підакцизний товар з Польщі, митна вартість якого склала 8000 дол. США. Мито, сплачене при ввезенні товару, склало 2,0%, митні збори – 0,2%. Акцизний податок становить 30,0% та стягується з митної вартості товару. Курс НБУ на цю дату – 25,50 грн/дол. США. Розрахувати платежі, що сплачені на митниці.

Завдання 2. Розрахунок собівартості імпортованих товарів

За контрактом між резидентом України та іноземним постачальником передбачено поставку товарів на суму 10000 дол. США (курс НБУ 25,35 грн за 1 дол. США на дату оформлення митної декларації). На митну вартість нараховано: митний збір – 160,0 грн, мито – 5350,0 грн, акцизний податок – 17655,0 грн. Оплачено послуги транспортної організації від кордону до резидента 4200,0 грн. Розрахувати:

1. ПДВ при імпорті товарів.
2. Первинну вартість (собівартість) імпортованих товарів.

Завдання 3. Розрахунок митних платежів

ТОВ «Схід» 15-го квітня ц.р. ввезло в Україну імпортований підакцизний товар з Латвії, митна вартість якого склала 10000 дол. США. Мито, сплачене при ввезенні товару, склало 2,0%, митні збори – 0,4%. Акцизний податок становить 25,0% та стягується з митної вартості товару. ПДВ – 20,0%. Курс НБУ на цю дату – 26,70 грн/дол. США. Транспортні витрати склали 3100,0 грн. Послуги митного брокера – 1700,0 грн. Розрахувати платежі, що сплачені на митниці:

Задача 4. Розрахунок податкового кредиту з ПДВ.

Згідно з контрактом отримано від іноземного постачальника запаси на суму 2000 дол. США. На дату перетину митного кордону курс НБУ становить 25,25 грн за 1 дол. США. Мито – 4,0%, митний збір – 0,3%, акцизний податок – 30,0%, ПДВ – 20,0%. Розрахувати митні платежі та податковий кредит з ПДВ.

Тести

1. Фактурна вартість - це:

- а) вартість, зафіксована в зовнішньоекономічному контракті;
- б) вартість, зазначена в супровідних документах;
- в) продажна вартість експортних товарів у валюті контракту відповідно до базисних умов поставки;
- г) вартість, яка обмежується транспортними й експедиторськими витратами продавця товару до причалу.

2. Контрактна вартість це:

- а) вартість у валюті контракту, відповідно до базисних умов постачання;
- б) вартість, зазначена в супроводжувальних документах;
- в) вартість, зазначена в МД, згідно курсу НБУ;
- г) фактурна вартість в перерахунку за курсом НБУ на дату оформлення митної декларації.

3. Облікова вартість складається з:

- а) фактурної вартості, витрат на страхування та транспортування товару, сплаченого мита, акцизного податку, мита,

ПДВ;

б) фактурної вартості, з урахуванням витрат з доставку товару, акцизного податку, митного збору та мита.

в) фактурної вартості, витрат на страхування та транспортування товару.

4. За способом нарахування мито розглядається як:

- а) сезонне;
- б) експортне;
- в) адвалорне;
- г) імпортне.

5. Мито за способом нарахування буває:

- а) специфічне;
- б) компенсаційне;
- в) фіскальне;
- г) імпортне.

6. Мито за сферою діяльності буває:

- а) специфічне;
- б) фіскальне;
- в) спеціальне;
- г) експортне.

**Змістовний модуль II «Облік основних операцій
зовнішньоекономічної діяльності»**

ТЕМА 6. ОБЛІК ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання, що вивчаються у темі:

1. Загальні засади здійснення імпортних операцій.
Бухгалтерський облік імпортних операцій.

2. Облік податку на прибуток підприємств.

3. Облік ПДВ.

4. Облік акцизного податку.

Мета заняття – ознайомитись з загальними засадами здійснення імпортних операцій. Навчитись розраховувати та відображати в бухгалтерському та податковому обліках ПДВ, податок на прибуток підприємств, акцизний податок.

Анотація до теми

Відповідно до Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» імпорт (імпорт товару) – це купівля (у тому числі з оплатою у не грошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності у іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів **із ввезенням їх або без ввезення** на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами.

Статтею 189 Митного кодексу України встановлено, що ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає обов'язкову сплату податків і зборів, таких як:

- податок на додану вартість (відповідно до р. 5 Податкового кодексу України «Про податок на додану вартість»);
- акцизний податок (для підакцизних товарів відповідно до р. 6 Податкового кодексу України «Про акцизний податок»);
- мито (відповідно до Митного кодексу України);
- митні збори за митне оформлення товарів (відповідно до Митного кодексу України).

Митні органи є контролюючими органами відносно цих податків та зборів, що стягуються при ввезенні (пересилці) товарів на митну територію України. Бухгалтерський облік. Облік податку на прибуток підприємств

Формування первісної (балансової) вартості товарів, а також включення до складу витрат вартості робіт (послуг), отриманих від нерезидента в бухгалтерському обліку залежить від того, яка подія при імпорті сталась першою – отримання товарів (робіт, послуг) або оплата їх вартості.

Якщо перша подія – отримання товарів (робіт, послуг), то їх первісну вартість визначають по курсу НБУ на дату отримання.

Якщо перша подія – оплата товарів (робіт, послуг), то сума авансу, що надається іншим особам в рахунок придбання немонетарних активів та робіт, послуг, при включенні в вартість таких активів перераховується із застосування валютного курсу на дату уплати авансу. Тобто, в даному випадку необхідно зафіксувати курс НБУ на дату перерахування авансу і при отриманні товарів (робіт, послуг) використовувати такий курс для визначення їх первісної вартості.

Склад первісної вартості запасів визначається на підставі п. 9

П(С)БО 9. Дані беруться з первинних документів:

- зовнішньоекономічного контракту;
- рахунка-фактури (інвойса);
- митної декларації (далі – МД);
- товаросупровідних документів (міжнародної товарно-транспортної накладної – СМР, залізничної накладної тощо);
- страхових полісів, актів приймання-здачі робіт із навантаження-розвантаження та інших робіт, пов'язаних із придбанням запасів і доведенням їх до стану, придатного до використання.

До витрат платника податків при здійсненні імпорتنих операцій відносять витрати, що не включені в контрактну вартість увезених товарів відповідно до укладеного зовнішньоторговельного контракту:

- витрати по проведенню митного оформлення;
- роботи, пов'язані з упакуванням;
- інженерні й дослідно-конструкторські роботи, безпосередньо необхідні для виробництва ввезених товарів;
- послуги із транспортування товарів;
- послуги з навантаження, розвантаження й обробки товарів, пов'язані із транспортуванням;
- послуги зі страхування товарів.

Ці витрати разом з контрактною вартістю формують **собівартість імпортованого товару**.

Сума витрат (що формують собівартість імпорتنих товарів), здійснених платником податку в іноземній валюті у зв'язку з придбанням у звітному податковому періоді **товарів, робіт, послуг** включаються до витрат такого звітного податкового періоду шляхом перерахування в національну валюту на дату першої події: або сплати авансу або на дату отримання товарів (по МД).

Датою визнання витрат у українського імпортера є **дата визнання доходів при їх реалізації**.

Отже, у випадку подальшої реалізації раніше імпортованого товару, сума розрахованої його собівартості буде визнана **витратами на дату реалізації**.

Правила відображення імпорتنних операцій у бухгалтерському обліку

Перша подія – перерахування авансу	Перша подія – оприбуткування товарів (робіт, послуг)
1. Заборгованість, що виникла – немонетарна стаття, тому на дату балансу і на дату її погашення курсові різниці по ній не розраховуються	1. Заборгованість, що виникла – монетарна стаття, тому на дату балансу і на дату її погашення по ній розраховуються курсові різниці
2. В подальшому первісна (балансова) вартість товарів визначається по курсу НБУ на дату здійснення передоплати (авансу)	2. Первісна (балансова) вартість товарів визначається по курсу НБУ на дату їх оприбуткування і не перераховується
3. Сума сплачених мита та митних зборів, витрат на транспортування та ін. включається до первісної (балансової) вартості імпортуємого товару	

Правила відображення імпорتنних операцій в податковому обліку

Перша подія – перерахування оплати	Перша подія – оприбуткування товарів (робіт, послуг)
Витрати по імпортному товару, сплаченому авансом, визначаються по курсу НБУ на дату перерахування передоплати нерезиденту (незалежно від моменту ввезення товару). Якщо передоплата здійснюється в декілька етапів, то курс повинен визначатися на дату кожного перерахунку коштів.	Витрати по імпортному товару з наступною оплатою визначається по курсу НБУ на момент купівлі

При отриманні імпортного товару податкові витрати не вникають. При цьому витрати, пов'язані з його придбанням, «запам'ятовуються» на майбутнє. В подальшому при реалізації такого товару вони будуть формувати його податкову собівартість та включатися в податкові витрати.

Датою визнання витрат на купівлю товару є дата, визначена в загальному порядку в залежності від цільового призначення товарів:

- якщо мова йде про собівартість – то в момент відображення доходів від реалізації;
- при інших витратах – в момент їх здійснення.

Облік ПДВ

Товар, роботи, послуги ввезені на митну територію України підлягають оподаткуванню податком на додану вартість по ставці **20%**, незалежно від того, є імпортер платником ПДВ чи ні.

Базою оподаткування для товарів, які ввозяться (пересилаються) платниками податків на митну територію України, є **договірна (контрактна) вартість** цих товарів, але не нижче за їх митну вартість, вказану у МД.

Митні збори до бази оподаткування ПДВ не включаються.

Таким чином, сума ПДВ імпортних товарів визначається за формулою:

$$\text{Спдв} = (\text{Вм} + \text{Са} + \text{М}) \cdot 20\%,$$

де Спдв — сума податку на додану вартість; Са — сума акцизного податку; Вм — митна вартість; М — сума ввізного мита.

Датою виникнення податкових зобов'язань з ПДВ при імпорті товарів (ст. 187.8 ПКУ) є дата оформлення ввізної МД із зазначенням у ній суми податку.

Одночасно зі сплатою ПДВ при імпорті товарів у суб'єкта господарювання виникає право на **податковий кредит (ст. 198.2 ПКУ)**.

Постачання послуг

Об'єктом оподаткування ПДВ є постачання послуг, місце постачання яких знаходиться на митній території України. Такі операції обкладаються за **ставкою 20,0%**.

Якщо місце постачання послуг знаходиться за межами митної території України, то такі послуги **не є об'єктом оподаткування**.

Базою оподаткування для послуг, які постачаються нерезидентами на митній території України, є договірна (контрактна) вартість з урахуванням акцизного податку, за винятком ПДВ.

Облік акцизного податку

Акцизним податком з метою застосування митних процедур називається непрямий збір на високорентабельні та монопольні товари, який включається до їх ціни.

Сплата акцизного податку здійснюється із сплатою ПДВ та інших митних платежів, тобто **до** або **при** наданні митної декларації.

Об'єктом оподаткування акцизом імпортованих товарів є їх митна вартість з урахуванням суми ввізного мита.

Сума акцизного податку, якщо її встановлено у відсотках до митної вартості, обчислюється за формулою:

$$Ca = Vm \cdot A,$$

де Ca — сума акцизного податку; Vm — митна вартість;

A — ставка акцизного податку.

Сума акцизного податку, якщо її встановлено у грошовому еквіваленті до фізичної одиниці виміру товару, обчислюється за формулою:

$$Ca = H \cdot A,$$

де H — кількість товару у фізичних одиницях виміру (л, кг).

Типова кореспонденція з обліку імпортованих операцій за умови відстрочки платежу

№ з.п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховані ввізне мито та митні збори	20,22,25, 27,28	685 або 642
2.	Сплачені ввізне мито та митні збори	685 або 642	311
3.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
4.	Оплачено ПДВ	641	311
5.	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	643

6.	Оприбутковано придбані матеріальні цінності	20,22,25, 27,28	632
7.	Погашена кредиторська заборгованість перед іноземним постачальником	632	312
8.	Відображено курсові різниці: Позитивні Негативні	632 945	714 632

Типова кореспонденція з обліку імпорتنих операцій за умови передоплати (авансової оплати)

№ з.п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Перераховано аванс в оплату вартості сировини	371	312
2.	Нараховано митний збір	20,22,25, 27,28	685 або 642
3.	Нараховано мито	20,22,25, 27,28	685 або 642
4.	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	643	641
5.	Сплачено митні платежі	685 або 642	311
6.	Оплачено ПДВ при імпорті	641	311
7.	Відображено податковий кредит	641	643
8.	Отримано матеріальні цінності від нерезидента	20,22,25, 27,28	632
9.	Закрито заборгованість іноземного постачальника	632	371

**Типова кореспонденція з обліку імпортних операцій зі
сплатою ПДВ за векселем**

№ з.п.	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Нараховано митні платежі (митний збір і мито)	20,22,25, 27,28	685 або 642
2.	Сплачено митні платежі (збір і мито)	685 або 642	685 або 642
3.	Видано вексель на суму ПДВ податковому органу	643	621
4.	Погашено вексель	621	641
5.	Оприбутковано придбані матеріальні цінності, отримані від нерезидента*	20,22,25, 27,28	632
6.	Здійснено розрахунок із нерезидентом	632	312
7.	Включено суму ПДВ за векселем до податкових зобов'язань у декларації	621	641
8.	Збільшено податковий кредит (у наступному звітному після збільшення зобов'язань з ПДВ періоді)	641	643

Ключові терміни:

Імпорт (випуск для вільного обігу) – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари після сплати всіх митних платежів, встановлених законами України на імпорту цих товарів, та виконання усіх необхідних митних формальностей випускаються для вільного обігу на митній території України (ст. 74 Митного кодексу, далі - МК).

Реімпорту – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів, встановлених законами України на імпорту цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 77 МК).

Митний бар'єр – обмеження імпорту, метою якого є перешкода ввезенню імпортованих товарів за допомогою завищення ввізного митного збору.

Демпінг – ввезення на митну територію України товарів за ціною, нижче цін на подібний товар в країні-експортері, що спричиняє за собою негативний вплив на вітчизняних виробників. Для усунення демпінгу держава може проводити антидемпінгову політику шляхом встановлення антидемпінгового мита.

Антидемпінгове мито – додаткове мито на імпортовані товари, які ввозяться в країну за цінами нижче цін світового ринку або внутрішніх цін.

Облікова вартість імпортованого товару – це вартість, яка складається з фактурної вартості, витрат в іноземній валюті на доставку товару, сплачених мита, митного збору і акцизного податку.

Митний брокер (декларант) – юридична або фізична особа, яка відповідно до законодавчих актів України здійснює декларування товару на основі договору з власником вантажу і уповноваженим Державним митним комітетом України на таку діяльність.

Податковий вексель – письмове безумовне грошове зобов'язання платника ПДВ сплатити до бюджету відповідну суму коштів у порядку й терміни, визначені Податковим кодексом України.

Питання для обговорення:

1. Дайте визначення імпортованим операціям.
2. Які податки і збори сплачуються на митниці при імпортуванні товарів?
3. За яким валютним курсом перераховується у валюту звітності контрактна вартість імпортованих товарів, одержаних за попередньою оплатою?
4. У чому особливості оподаткування і відображення в обліку імпортованих операцій за умовою видачі на митниці податкового векселя?
5. Порядок формування доходів та витрат при здійсненні імпортованих операцій.
6. Порядок нарахування та сплати ПДВ при здійсненні імпортованих операцій.

7. Особливості бухгалтерського обліку імпорту товарів, робіт, послуг.

8. Формування облікової вартості товарів при їхньому оприбуткуванні на склад підприємства-імпортера.

9. Порядок нарахування та сплати акцизного податку при здійсненні імпорتنих операцій.

Практична частина

Завдання 1. Облік імпорту товарів (відстрочка платежу)

Згідно з договором (контрактом) від нерезидента отримано товари вартістю 10000 доларів США. При оформленні митної декларації курс НБУ 25,2 грн за 1 дол. США. Нараховано: мито — 5,0%, митний збір — 0,3%, податок на додану вартість на імпорт — 20%. У тому ж звітному періоді погашена заборгованість перед постачальником (курс НБУ на дату погашення заборгованості 25,3 грн за 1 дол. США).

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 2. Облік імпорту товарів (відстрочка платежу)

ТОВ «Світ» уклало договір з Угорською фірмою «Континент» на імпорт товарів вартістю 3900 дол. США.

Імпортні товари було одержано 7-го квітня ц.р. На митниці було сплачено мито – 5,0%, митні збори - 0,2% та ПДВ. Крім того, за умовами імпортного контракту оплата послуг по транспортуванню та страхуванню вантажу здійснюється українським покупцем (ТОВ «Світ»). Відповідно до цього перевізнику було сплачено 100 дол. США за доставку товару до місця призначення, а також оплачені послуги національної страхової організації в сумі 500,0 грн.

Оплата за одержані товари була проведена 20-го квітня.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
07.04	25,80
20.04	25,60

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 3. Облік імпорту товарів (відстрочка платежу)

Згідно з договором (контрактом) від іноземного постачальника отримано товари вартістю 5000 доларів США. При оформленні митної декларації курс НБУ 25,4 грн за 1 дол. США. Нараховано і оплачено: мито — 10,0%, митний збір — 0,3%, податок на додану вартість на імпорт — 20,0%. Заборгованість перед постачальником погашено у наступному звітному періоді (курс НБУ на кінець поточного звітного періоду 25,3 грн за 1 дол. США, при погашенні заборгованості — 25,35 грн за 1 дол. США).

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 4. Облік імпорту товарів (авансова оплата)

Згідно з договором (контрактом) іноземному постачальнику перераховано аванс за сировину на суму 7000 доларів США (курс НБУ 25,4 грн за 1 дол. США) в поточному звітному періоді. В наступному звітному періоді від постачальника надійшла сировина. При оформленні митної декларації курс НБУ 25,3 грн за 1 дол. США. Нараховано і оплачено: мито — 5,0%, митний збір — 0,3%, податок на додану вартість на імпорт товарів — 20,0%.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. Згідно П(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті надана іншим особам перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на дату сплати авансу.

Завдання 5. Облік імпорту на безоплатній основі

Від іноземного партнера українському підприємству надійшло безоплатно обладнання на суму 3000 доларів США, курс НБУ на дату оформлення митної декларації 25,3 грн за 1 дол. США. Нараховано і оплачено: мито — 5,0%, митний збір — 0,3%, податок на додану вартість — 20,0%.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. При отриманні товарів безоплатно первинною

вартістю товарів визнається їх справедлива вартість. Справедливою вартістю є сума, за якою може бути здійснений обмін активу між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163, визначає справедливою вартістю ціну реалізації аналогічної продукції, а для матеріалів — сучасну собівартість придбання.

Завдання 6. Облік імпорту послуг

Згідно з контрактом іноземному постачальнику перераховано аванс за надання рекламних послуг на суму 4000 доларів США, курс НБУ на дату перерахування коштів 25,40 грн за 1 долар США. При підписанні акту про виконання послуги курс НБУ 25,30 грн за 1 долар США.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

***Примітка.** Бухгалтерський облік ведеться аналогічно. Єдина відмінність полягає в тому, що, на відміну від дати виникнення податкових зобов'язань з імпортування товарів, яка виникає при оформленні митної декларації, при імпорті робіт та послуг датою виникнення податкових зобов'язань є перша з подій. Тобто при здійсненні авансового перерахування коштів одразу ж нараховується податкове зобов'язання.*

Сума авансу в іноземній валюті відображається згідно з валютним курсом на дату сплати авансу.

Завдання 7. Облік імпорту послуг

Згідно з контрактом іноземний контрагент надав рекламні послуги на суму 4000 доларів США. При підписанні акту курс НБУ 25,35 грн за 1 дол. США, а при погашенні заборгованості курс НБУ 25,20 грн за 1 дол. США.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 8. Аванс

За умовами договору купівлі-продажу 20-го травня ц.р.

нерезиденту був сплачений аванс в сумі 2000 дол. США.

ТОВ «Світ» уклало договір з декларантом на проведення декларування товарів, що імпортуються. Товари ввезені 10-го червня ц.р., при чому сплачено: мито – 2,0%, митний збір – 0,2% від вартості товару, винагорода декларанта (з ПДВ) – 3600,0 грн. Мито та митний збір сплачуються через декларанта.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
20.05	25,10
10.06	25,60

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 9.

ТОВ «Світ» 10-го квітня ц.р. здійснило ввезення імпортних товарів з Польщі - 100 упаковок цигарок «Marlboro» вартістю 1000 дол. США. На митниці було сплачене мито – 2,0% митної вартості, митний збір - 0,2%, акцизний податок - 3 євро за упаковку, та ПДВ.

Курси валют 10-го квітня ц.р.

Вид валюти	Курс НБУ
Дол. США	25,45
Євро	24,70

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

***Примітка.** Якщо ввозиться підакцизна сировина для використання при виробництві підакцизної продукції, то нарахування і сплата акцизного податку не проводиться. При наступній реалізації такої продукції нараховується акцизний податку в процентах до обороту з реалізації*

Завдання 10. Сплата векселем

ТОВ «Світ» 2-го квітня ц.р. під час імпорту товарно-матеріальних цінностей видало органам митного контролю податковий вексель. Сума, вказана в ньому, включається до податкових зобов'язань платника податку в липні ц.р. (тридцятим

днем від дня надання податкового векселя буде 30-го квітня ц.р.). До складу податкового кредиту сума, вказана в такому податковому векселі, буде включатися в травні ц.р.

Отже, у разі надання податкового векселя в період з 3-го по 30-е квітня ц.р. сума, зазначена в ньому, включається в суму податкових зобов'язань травня ц.р. тощо. При цьому нарахування податкового кредиту також відкладається на місяць - червень тощо.

Необхідно:

- Навести типову кореспонденцію обліку операцій.

Завдання 11. Сплата векселем

ТОВ «Світ» 1-го квітня ц.р. імпортувало товари, вартість яких в еквіваленті національної валюти становила 60500,0 грн, в тому числі мито – 2000,0 грн, митні збори – 500,0 грн. В цей же день органам митного контролю підприємство надало податковий вексель на суму 12000,0 грн.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. Платник податку може за самостійним рішенням достроково погасити вексель шляхом перерахування коштів до бюджету, при цьому зазначена сума коштів включається до складу податкового кредиту платника в тому податковому періоді, в якому відбувалося таке погашення, і не включається до складу його податкових зобов'язань.

Отже, якщо податковий вексель оплачено підприємством до строку його погашення, то в місяці оплати його сума відображається в обліку таким чином.

Погашення податкового векселя при оформленні взаємозаліку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Д-т	К-т
1.	Відображено видачу податкового векселя на суму ПДВ на дату оформлення МД і податкового векселя	643	621
2.	Відображено взаємозарахування на вексельну суму	641	641

3.	Включено суму податкового векселя до податкових зобов'язань поточного періоду	621	641
4.	Включено суму податкового векселя до податкового кредиту поточного періоду	641	643

***Примітка.** Таким чином, під час імпорту товарно-матеріальних цінностей видача податкового векселя може відображатися як відстрочені податкові зобов'язання по кредиту рахунка 621 "Короткострокові векселі, видані в національній валюті" і як можливе право на нарахування податкового кредиту по дебету рахунка 641 "Розрахунки за податками", субрахунок «ПДВ».*

Завдання 12.

ТОВ «Світ» 20-го квітня ц.р. імпортувало товари, митна вартість яких в еквіваленті національної валюти становила 60000,0 грн, в тому числі мито – 2000,0 грн.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 13. Аванс

ТОВ «Світ» 10-го квітня ц.р. перерахувало нерезиденту попередню оплату в розмірі 1200 дол. США. Товар було одержано 20-го травня ц.р. в сумі 1000 дол. США із зобов'язанням повернути решту суми валютою протягом місяця. При ввезенні товару на митну територію України було сплачено митний збір – 0,02% та мито – 2,0%. Кошти були повернуті 1-го червня ц.р.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
10.04	25,50
30.04	25,60
20.05	25,60
31.05	25,55
01.06	25,55

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 14. Аванс

ПАТ «Континент» уклало угоду з російським

підприємством на поставку обладнання на суму 4000000 дол.

2.10 – відповідно до контракту українське підприємство перерахувало аванс нерезиденту.

5.11 – надійшов імпорتنний товар на митну територію України.

Митні витрати:

- мито — 10,0% від митної вартості обладнання;
- митний збір — 0,5% від митної вартості обладнання.

Транспортні витрати у сумі 3600,0 грн (з ПДВ) за доставку обладнання від кордону України здійснено ПАТ «Автотранс».

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
02.10	25,178
31.10	25,181
05.11	25,184

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити всі необхідні розрахунки;
- визначити фінансовий результат від здійснення імпорту товару.

Примітка. Відповідно до П(С)БО 21, балансова вартість перерахованої іноземної валюти нерезиденту, як попередня оплата за курсом НБУ на день перерахування, є балансовою вартістю обладнання, яке отримало ПАТ «Континент».

Завдання 15. Імпорт послуг

ПАТ «Континент» уклало угоду з нерезидентом на здійснення маркетингових послуг.

Контрактна вартість послуг — 3000\$.

20.04 перераховано аванс нерезиденту. Курс НБУ - 25,24 грн/\$.

30.04 підписано акт виконаних послуг. Курс НБУ — 25,26 грн/\$.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити всі необхідні розрахунки;
- визначити фінансовий результат від здійснення імпорту послуг.

Тести

1. За умовами імпортного контракту українське підприємство провело транспортування товару по території України за свій рахунок, сплатив по рахункам сторонньої транспортної організації 1200,0 грн, в т.ч. ПДВ. В цьому випадку слід збільшити балансову вартість імпортованих товарів:

- а) на 1200,0 грн;
- б) на 1000,0 грн;
- в) на 200,0 грн;
- г) нарахування транспортних витрат не призводить до збільшення балансової вартості імпортованих товарів.

2. Українське підприємство 25 березня перерахувало аванс іноземному постачальнику, а 10 квітня імпортовані товари прибули на склад підприємства та були оприбутковані, в такому разі:

- а) податкові витрати слід збільшити на 25 березня;
- б) податкові доходи слід збільшити на 25 березня;
- в) податкові витрати слід збільшити на 10 квітня;
- г) податкові доходи слід збільшити на 10 квітня;

3. Українська зовнішньоторговельна фірма 05.10 перерахувала іноземному постачальнику аванс, 02.11 провела митне оформлення імпорту, а 05.11 оприбуткувала імпортовані товари. В такому випадку податкові витрати підприємства слід збільшити на дату:

- а) 05 жовтня;
- б) 02 листопада;
- в) 05 листопада;
- г) ця операція не призводить до збільшення податкових витрат.

4. Оприбуткування імпортного товару відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 28 Кт 362;
- б) Дт 27 Кт 631;
- в) Дт 28 Кт 632;
- г) Дт 26 Кт 632.

5. Перерахування іноземної валюти з поточного рахунка за

імпортовану продукцію від нерезидента відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 362 Кт 311;
- б) Дт 632 Кт 312;
- в) Дт 632 Кт 314;
- г) Дт 632 Кт 334.

6. Сплата митниці митних платежів за імпортований товар (безготівкова форма розрахунків) відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 642 Кт 302;
- б) Дт 642 Кт 312;
- в) Дт 642 Кт 314;
- г) Дт 642 Кт 311.

7. Українське підприємство імпортувало товари на суму 10000 дол. на умовах повної передоплати, при цьому 01 жовтня перераховано аванс, 12 жовтня проведено митне оформлення, 15 жовтня товари оприбутковані на склад. Якщо курс НБУ на 01.10 – 28,2 грн/дол., на 12.10 – 28,1 грн/дол., на 15.10 – 28,0 грн/дол., то балансова вартість імпортованих товарів складає:

- а) 282000,0 грн;
- б) 281000,0 грн;
- в) 280000,0 грн;
- г) 282100,0 грн.

8. 20 вересня підприємство оприбуткувало імпортовані товари, а 25 вересня перерахувало 10000 дол. США в оплату за імпортним контрактом (валюта значилася на балансі з попереднього періоду). Якщо курс НБУ 30.06 – 28,15 грн/дол.; 20.09 – 28,12 грн/дол.; 25.09 – 28,18 грн/дол., податкові витрати становлять:

- а) 281200,0 грн;
- б) 281500,0 грн;
- в) 281800,0 грн;
- г) ці події не призводять до виникнення витрат.

9. Митна вартість імпортованих товарів (у перерахунку за відповідним курсом) становить 92000,0 грн, контрактна вартість

(у перерахунку за відповідним курсом) – 90000,0 грн, мито – 8000,0 грн, митний збір – 184,0 грн, витрати на транспортування по території України – 1000,0 грн (без ПДВ). В такому випадку імпортер ПДВ слід визнати у сумі:

- а) 18400,0 грн;
- б) 20236,8 грн;
- в) 18000,0 грн;
- г) інша сума (вкажіть).

10. Чи вірне твердження, що вартість імпортованих активів, розрахонок за які буде здійснено в іноземній валюті, при зміні валютних курсів слід перераховувати з відображенням в обліку позитивних чи негативних курсових різниць?

- а) так;
- б) ні.

11. Акцизний податок при імпорті товарів обчислюється:

- а) у відсотках до митної вартості товару за встановленими ставками;
- б) у твердих сумах з одиниці товару;
- в) у відсотках до облікової вартості товару за встановленими ставками;
- г) правильні відповіді а) і б).

12. Базою нарахування ПДВ на імпортний товар є:

- а) митна вартість імпортової операції;
- б) митна вартість товару з урахуванням фактично сплаченого мита;
- в) митна вартість товару з урахуванням фактично сплаченого мита та акцизного податку;
- г) митна вартість товару з урахуванням фактично сплаченого акцизного податку.

13. Сума авансу в іноземній валюті, надана іншим особам в рахунок платежів для придбання активів при включенні у вартість цих активів перераховується у валюту звітності із застосуванням:

- а) курсу гривні НБУ на дату отримання активів;
- б) курсу гривні на МБВР;
- в) валютного курсу гривні НБУ на дату сплати авансу;

г) курсу гривні НБУ на дату підписання угоди.

14. Підприємство придбало імпортний товар вартістю 2000 дол. на умовах 50,0% передплати. Курс НБУ на момент передплати 25,1 грн за доллар, курс НБУ на дату митного оформлення - 25,2 грн, на дату остаточної оплати - 25,4 грн. Вартість імпортованого товару в бухгалтерському обліку складатиме:

- а) 25200,0;
- б) 25300,0;
- в) 25400,0;
- г) 25500,0.

15. Податок на додану вартість визначається, виходячи з митної вартості товару, визначеної :

- а) за курсом гривні НБУ на дату передплати;
- б) за курсом гривні НБУ на дату ввезення товарів;
- в) за курсом гривні НБУ, що діяв на кінець операційного дня, що передує дню, в якому товар (товарна партія) вперше підпадає під режим митного контролю;
- г) за курсом гривні НБУ на дату оформлення МД.

16. Чи є правильним наступне твердження: Митна декларація - заява, що містить відомості про товари та інші предмети й транспортні засоби і мету їх переміщення через митний України або про зміну митного режиму даних товарів, а також інформацію, необхідну для здійснення митного контролю, митного оформлення, митної статистики, нарахування митних платежів.

- а) так;
- б) ні.

17. Перерахований аванс нерезиденту відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 632 Кт 312;
- б) Дт 632 Кт 314;
- в) Дт 371 Кт 312;
- г) Дт 362 Кт 312.

18. Нарахування декларантові за митне оформлення імпортованого товару відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 27 Кт 685;
- б) Дт 28 Кт 685;
- в) Дт 20 Кт 685;
- г) Дт 15 Кт 685.

19. Нарахування митних платежів за ввезене обладнання від нерезидента відображається бухгалтерською проводкою :

- а) Дт 28 Кт 642;
- б) Дт 26 Кт 642;
- в) Дт 15 Кт 642;
- г) Дт 92 Кт 642.

20. При збільшенні курсу гривні НБУ операційна курсова різниця від перерахунку кредиторської заборгованості імпортера відображається на:

- а) рахунку 945;
- б) рахунку 714;
- в) рахунку 744;
- г) рахунку 791.

ТЕМА 7. ОБЛІК ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання, що вивчаються в темі:

1. Загальні засади здійснення експортних операцій. Бухгалтерський облік.

2. Облік податку на прибуток підприємств

3. Облік ПДВ та акцизного податку

Мета заняття – ознайомитись з загальними засадами здійснення експортних операцій. Навчитись розраховувати та відображати в бухгалтерському та податковому обліках ПДВ, податок на прибуток підприємств, акцизний податок.

Анотація до теми

В Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» під **експортом (експортом товарів)** розуміється продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з

оплатою в не грошовій формі) з вивезенням цих товарів з України або без такого, включаючи реекспорт товарів, з метою їх вживання за межами митної території України.

Бухгалтерський облік. Облік податку на прибуток

Основними моментами у бухгалтерському обліку експортних операцій є:

- Визначення дати визнання доходу;
- Розрахунок суми отриманого доходу.

Відображення доходу підприємства при реалізації продукції, товарів, робіт, послуг на експорт, відповідно до норм П(С)БО 15 «Дохід».

Передплата, отримана українським резидентом в рахунок майбутньої експортної операції, в бухгалтерському обліку **доходом не є**.

Розрахунки суми отриманого доходу від виконання експортних операцій:

- **якщо перша подія є відвантаження продукції**, товарів або надання послуг без передплати, то дохід розраховується за курсом НБУ на дату визнання доходу (див. вище);

- **якщо перша подія є отримання авансу** від нерезидента дохід розраховується шляхом перерахунку отриманої суми в гривні по курсу НБУ на дату надходження авансу.

До складу витрат експортера включаються витрати:

- з придбання, транспортування товарів, страхування і перевезення, інших витрат, пов'язаних з адміністративно-управлінською і збутовою діяльністю, митні та інші збори, встановлені чинним законодавством.

Вивізне мито включається до складу витрат на дату заповнення експортної МД.

Доходи, що отримані резидентом в іноземній валюті при здійсненні експортних операцій розраховуються таким чином:

- в частині вартості товарів, що відвантажені, але не сплачені раніше – по курсу НБУ на дату визнання таких доходів (дата оформлення МД);

- в частині отриманого авансу – по курсу НБУ на дату отримання такої попередньої оплати.

При перерахунку дебіторської заборгованості покупців (рах. 362), яка виникла при відвантаженні товару експортером, і перерахунку грошових коштів підприємства (302, 312) на дату

складання балансу за монетарними статтями виникають курсові різниці. В результаті зростання курсу іноземної валюти виникає позитивна операційна різниця, що враховується у складі інших операційних доходів (К 714). При зниженні курсу іноземної валюти збільшуються інші витрати операційної діяльності підприємства (Д 945).

Правила відображення експортних операцій в бухгалтерському обліку

Перша подія – отримання оплати	Перша подія – відвантаження товарів
1. Виникла кредиторська заборгованість перед покупцем-нерезидентом є немонетарною статтею, яка відображається у балансі по курсу НБУ на дату отримання авансу, і в подальшому (на дату балансу і на дату її погашення) при зміні валютного курсу курсові різниці по ній не розраховуються	1. Виникла дебіторська заборгованість є монетарною статтею, тому на дату балансу і на дату погашення по ній визначаються курсові різниці із застосуванням валютного курсу на ці дати
2. Дохід по такій операції визначається на дату відвантаження, але по курсу НБУ на дату отримання авансу	2. Дохід визначається по курсу НБУ на дату нарахування доходу (тобто на дату відвантаження товару)

Правила відображення експортних операцій в податковому обліку

Перша подія – отримання оплати	Перша подія – відвантаження товарів
1. Оподатковуваний дохід визначається на дату відвантаження: <ul style="list-style-type: none"> • в частині отриманого авансу по курсу НБУ на дату його отримання; • в частині відвантаженого, але ще не сплаченого товару – по курсу НБУ на дату відвантаження 	1. Дохід визначається по курсу НБУ на дату нарахування доходу, тобто на дату відвантаження товару.

2. Курсові різниці в податковому обліку визначаються згідно П(С)БО 21. Прибуток (позитивна курсова різниця) враховується у складі **доходів**, а збиток (від'ємна курсова різниця) у складі **витрат**.

Типова кореспонденція обліку експортних операцій

№ з/п	Зміст операції	Д-т	К-т
1	Отриманий аванс від іноземного покупця	312	681
2	Відвантажено товари іноземному покупцю		
	а) на суму передоплати	681	702
	б) на залишок контрактної суми	362	702
3	Нараховано суму витрат на збут (транспортування, мито, страхування та ін.)	93	685
4	Відображено ПДВ по нарахованих витратах	641	685
5	Оплачено рахунки стороннім організаціям (транспортування, мито, страхування та ін.)	685	311
9	Нараховано адміністративні витрати	92	131, 20, 661, 65, 685
7	Нараховано відсотки за розрахунково-касове обслуговування та інші витрати, що відносяться до складу інших витрат операційної діяльності	94	685
8	Визначено собівартість реалізованого товару	902	28
9	Збільшено фінансовий результат на суму отриманого доходу	702	791
10	Зменшено фінансовий результат на суму понесених витрат	791	93, 92, 94, 902
11	Отримано кошти від іноземного покупця за відвантажені товари	314	362
12	Відображено нульову ставку по ПДВ при здійсненні експорту товарів	702	641
13	Відображено курсову різницю:		
	а) позитивна	362	714
	б) негативна	945	362

14	Віднесена на фінансовий результат курсова різниця:		
	а) позитивна	714	791
	б) негативна	791	945

Облік ПДВ

Експорт товарів

Згідно п 185.1 ПКУ операції по вивезенню товарів за межі митної території України є **об'єктом оподаткування ПДВ**.

При вивезенні товарів в режимі «експорт» **базою оподаткування ПДВ є їх митна вартість**, що зазначена в МД.

Згідно ст. 195.1 ПКУ, операції із продажу товарів (робіт, послуг), вивезених (експортованих) платником податків за межі митної території України, обкладаються **по нульовій ставці**.

Якщо експортуються товари, які на території України звільнені від нарахування ПДВ, то **використання «нульової» ставки не дозволяється**.

Датою виникнення податкових зобов'язань при експорті товарів є дата оформлення МД.

Експорт робіт, послуг

Об'єктом оподаткування ПДВ є операції з постачання **послуг**, місце постачання яких розташоване на митній території України.

Податкові зобов'язання виникають **на дату оформлення документа**, що підтверджує виконання робіт, послуг (акт виконаних робіт).

Ставки ПДВ при експорті послуг:

- Послуги, місце постачання яких розташоване на митній території України, оподатковуються ПДВ **за ставкою 20 %**.

- Послуги, місце постачання яких розташоване поза митної території України, **не є об'єктом оподаткування ПДВ**.

- Постачання послуг з міжнародних перевезень пасажирів і багажу та вантажів залізничним, автомобільним, морським, річковим та авіаційним транспортом, оподатковуються **за нульовою ставкою**.

Податкову накладну в електронній формі складає **продавець** – платник ПДВ **у день виникнення своїх податкових зобов'язань** та обов'язково реєструє її в **Єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН)**. Наявність факту реєстрації, а також відповідних документів, є підставою для застосування «нульової» ставки ПДВ.

Ключові терміни:

Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення (ст. 82 МК).

Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ст. 85 МК).

Митна вартість експортного товару – це фактурна вартість в перерахунку за курсом НБУ на дату подання митної декларації з урахуванням транспортних витрат до митної території України.

Питання для обговорення:

1. Які операції відносяться до експортних?
2. Які податки й збори сплачуються при експорті?
3. Порядок визначення доходу при здійсненні експортних операцій.
4. Порядок визначення дати визнання доходу при здійсненні експортних операцій.
5. За яким валютним курсом перераховується у валюту звітності контрактна вартість товарів, відвантажених на експорт з наступною оплатою?
6. Порядок нарахування та сплати ПДВ при здійсненні експорту товарів.
7. Порядок нарахування та сплати ПДВ при експорті робіт, послуг.
8. Облік податку на прибуток підприємств при здійсненні експортних операцій.
9. Порядок нарахування та сплати акцизного податку при експорті товарів.

Практична частина

Завдання 1. Облік експорту продукції за авансовою оплатою

Згідно з контрактом за експорт продукції отримано аванс у сумі 5000 доларів США (курс НБУ на дату зарахування 25,35 грн за 1

дол. США). При відвантаженні покупцеві готової продукції курс НБУ 25,30 грн за 1 дол. США, сплачено мито 5,0%, митний збір 0,3% та нараховано ПДВ за ставкою 0%. Собівартість готової продукції 17650,0 грн.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. Хоча на дату оформлення митної декларації курс НБУ був 25,30 грн за 1 дол. США, у бухгалтерському обліку доход визначається за курсом НБУ на дату одержання авансу (передоплати), а кредиторська заборгованість, що виникла, є монетарною статтею.

Завдання 2. Облік експорту продукції за відстрочкою платежу

Згідно з контрактом на експорт відвантажені товари, собівартістю 21400,0 грн за контрактною вартістю 7000 доларів США. Курс НБУ на дату оформлення митної декларації становив 25,30 грн за 1 дол. США. При оформленні МД нараховано і сплачено мито — 10,0%, митний збір — 0,3%, ПДВ. Оплата товарів нерезидентом була здійснена у наступному звітному періоді.

Курс НБУ на кінець звітного періоду 25,25 грн за 1 дол. США, на дату погашення заборгованості 25,35 грн за 1 дол. США.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. Якщо першою подією є відвантаження товарів (робіт, послуг) за контрактом з експорту, то доход визначається за курсом НБУ на день оформлення митної декларації (або підписання документів про виконання робіт (послуг)). Дебіторська заборгованість, що виникла в розрахунках з іноземним визначається за курсом НБУ на день оформлення МД. Оскільки дебіторська заборгованість іноземного покупця згідно з П(С)БО 21 є монетарною статтею, то при її погашенні необхідно здійснити її переоцінку. Результат переоцінки, відповідно, відображається у складі доходів або витрат операційної діяльності.

Завдання 3.

ТОВ «Світ» уклало з декларантом договір на проведення

декларування товарів, що експортуються. Оформлення митної декларації відбулося 10-го червня ц.р. Договірна вартість товарів, що вивозяться – 9000 дол. США, первісна вартість товарів – 70000,0 грн, мито – 2,0%, митний збір – 0,2%, винагорода декларанта – 3600,0 грн, в т.ч. ПДВ.

Мито і митний збір за умовами договору сплачує замовник ТОВ «Світ». Курс НБУ 10-го червня ц.р. становив 25,60 грн/дол. США.

Курс НБУ на дату здійснення операції 25,60 грн/дол.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Вказати первинні документи;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 4. Відображення в обліку реалізації товарів на експорт на умовах передоплати

Українське підприємство «Каштан» реалізувало на експорт продукцію власного виробництва, облікова вартість якої становить 30000,0 грн. Зовнішньоторговельний контракт укладено на загальну суму 25000 дол. США, контрактом передбачена 100,0% передоплата.

Транспортування товару до кордону України здійснювало стороннє автотранспортне підприємство, рахунки якого оплачені в сумі 12000,0 грн. Митні платежі (мито та митні збори) перераховані на рахунки митного органу в сумі 1252,5 грн.

Курс НБУ становив: на дату отримання передоплати - 25,05 грн/дол. США, на дату передачі продукції та відповідної товаророзпорядчої документації представнику іноземного покупця – 25,55 грн/дол. США.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. Аванси, отримані від нерезидента в рахунок майбутніх експортних поставок є немонетарними статтями балансу, отже не потребують перерахунку при зміні валютного курсу. Доход від експортної операції в бухгалтерському обліку визнається у сумі отриманого авансу.

Завдання 5. Експорт на умовах відстрочки платежу.

Використовуючи умови попередньої задачі, враховуючи, що

контрактом передбачена 100,0% відстрочка платежу терміном на 30 днів (відвантаження та отримання оплати відбувається на протязі одного звітного періоду).

Курс НБУ: на дату передачі продукції та відповідної товаророзпорядчої документації представнику іноземного покупця становив 25,05 грн/дол. США, на дату отримання оплати – 25,55 грн/дол. США.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. В цьому разі виникає дебіторська заборгованість покупця-нерезидента в іноземній валюті. Оскільки така дебіторська заборгованість має бути погашена грошовими коштами, вона визнається монетарною статтею балансу та потребує перерахунку з використанням актуальних валютних курсів, що призводить до виникнення курсових різниць.

До уваги! При одержанні від покупця авансових платежів в іноземній валюті частинами й відвантаженні частинами покупцеві немонетарних активів (товарів, продукції, робіт, послуг) доход від реалізації таких активів визнається: в частині суми, отриманої авансом (тобто оплати, отриманої до відвантаження активів) - за курсом на момент одержання авансу, у частині суми, що залишилася (непокритої авансом) - за курсом на момент визнання доходу.

Завдання 6. Експорт - Відстрочка платежу

ТОВ «Каштан» 10-го червня ц.р. відвантажило товари на експорт угорській фірмі. Відповідно до митної декларації контрактна вартість товару - 2000 дол. США, мито – 5,0%, митні збори - 0,2%. Собівартість реалізованих на експорт товарів – 7000,0 грн. ТОВ «Каштан» оплатило послуги транспортної організації з перевезення товарів до пункту навантаження в сумі 360,0 грн (в т.ч. ПДВ).

Оплата за товар, що експортується, надійшла 10-го липня ц.р.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/дол. США
10.06	25,50
30.06	25,55
10.07	25,60

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Вказати первинні документи;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 7. Експорт – авансова оплата

ПАТ «Орбіта» уклало угоду з іноземною фірмою на експорт товарної продукції.

Вартість контракту склала — 8000 доларів США.

10.04 надійшов аванс від іноземної фірми. Курс НБУ — 25,33 грн/\$.

15.04 товарна продукція була відвантажена нерезиденту. Курс НБУ - 25,36 грн/\$.

Собівартість відвантажених товарів склала 40000,0 грн.

Під час митного оформлення товарної продукції було сплачено:

- митний збір — 0,5% від митної вартості товару;
- мито — 9,0% від митної вартості товару.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 8. Експорт послуг – відстрочка платежу

ПАТ «Орбіта» підписало контракт про надання інформаційних послуг польській фірмі.

01.09 було здійснено експорт таких послуг на території України. Курс НБУ - 25,34 грн/\$. Акт наданих послуг було підписано на суму 5800 доларів США.

Собівартість наданих послуг 18000,0 грн.

30.09 – Курс НБУ - 25,39 грн/\$.

Оплата була здійснена 03.10. Курс НБУ - 25,40 грн/\$.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

Тести

1. Списання облікової вартості товару при його реалізації

на експорт відображається проводкою:

- а) Дт 362 Кт 28;
- б) Дт 902 Кт 791;
- в) Дт 902 Кт 362;
- г) Дт 902 Кт 28.

2. Українське підприємство реалізувало товари на експорт на суму 10000 дол., при цьому 10 вересня відвантажені товари, 12 вересня проведено митне оформлення, 25 вересня отримана виручка на поточний рахунок. Якщо курс НБУ на 10.09 – 25,2 грн/дол., на 12.09 – 25,1 грн/дол., на 25.09 – 25,0 грн/дол., то доход підприємства слід визнати у сумі:

- а) 252000,0 грн;
- б) 251000,0 грн;
- в) 250000,0 грн;
- г) 252100,0 грн.

3. Якою бухгалтерською проводкою в обліку експортера відображається реалізація товару в рахунок отриманої раніше передоплати:

- а) Дт 362 Кт 702;
- б) Дт 362 Кт 28;
- в) Дт 681 Кт 702;
- г) Дт 702 Кт 28.

4. Чи вірне твердження, що передплата, отримана українським резидентом у рахунок майбутньої експортної операції, у бухгалтерському обліку відображається як доход:

- а) так;
- б) ні;
- в) в залежності від обраної базисної умови поставки Incoterms.

5. Вивезення продукції, товарів за межі митної території України:

- а) є об'єктом оподаткування ПДВ за ставкою 20,0% ;
- б) не є об'єктом оподаткування;
- в) є об'єктом оподаткування ПДВ за ставкою 0%;
- г) не оподатковується.

6. Собівартість експортної продукції відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 90 Кт 28;
- б) Дт 90 Кт 27;
- в) Дт 362 Кт 28;
- г) Дт 362 Кт 27.

7. В разі, якщо при експорті товарів українським підприємством 20 червня перерахована сума мита на рахунки митниці, а 02 липня оформлена митна декларація, то:

- а) на суму мита потрібно збільшити податкові витрати 2 кварталу;
- б) на суму мита потрібно збільшити податкові витрати 3 кварталу;
- в) на суму мита потрібно зменшити податкові витрати 2 кварталу;
- г) на суму мита потрібно зменшити податкові доходи 2 кварталу;

8. Списання облікової вартості товару при його реалізації на експорт відображається проводкою:

- а) Дт 362 Кт 28;
- б) Дт 902 Кт 791;
- в) Дт 902 Кт 362;
- г) Дт 902 Кт 28.

9. Українське підприємство реалізувало товари на експорт на суму 10000 дол., при цьому 01 вересня відвантажені товари, 02 вересня проведено митне оформлення, 05 вересня отримана виручка на поточний рахунок. Якщо курс НБУ на 01.09 – 28,2 грн/дол., на 02.09 – 28,1 грн/дол., на 05.09 – 28,0 грн/дол., то доход підприємства слід визнати у сумі:

- а) 282000,0 грн;
- б) 281000,0 грн;
- в) 280000,0 грн;
- г) 282100,0 грн.

10. При наданні послуг іноземному партнерові на митній території України в українського резидента виникають податкові зобов'язання з ПДВ:

- а) у розмірі 20,0% ;
- б) у розмірі 0%;
- в) податкових зобов'язань не виникає взагалі;
- г) у розмірі 17,0%

11. Складіть бухгалтерську проводку, що відображає нарахування витрат, пов'язаних із транспортуванням товару на експорт, яке виконує стороння (українська) транспортна організація, платник ПДВ, якщо розрахунки за транспортування не проведені:

- а) Дт 93 Кт 685
Дт 685 Кт 641;
- б) Дт 28 Кт 362
Дт 644 Кт 362;
- в) Дт 93 Кт 685
Дт 641 Кт 685.

12. Чи є вивіз товарів у митному режимі експорту за межі державного кордону України об'єктом обкладання ПДВ?

- а) так, за ставкою 20,0%;
- б) так, за ставкою 0%;
- в) ні.

13. На рахунок українського підприємства надійшло 1000 дол. як аванс за курсом 28,0 грн/дол. Український експортер відвантажив товар на загальну контрактну суму 11 000 дол. На момент відвантаження товару курс складав 28,1 грн/дол. Іноземний партнер провів остаточний розрахунок з українським резидентом, перерахувавши на його рахунок суму при валютному курсі 28,3 грн/дол. Доход від реалізації товару (без курсових різниць) на експорт в такому випадку складає:

- а) 11000,0 дол;
- б) 308000,0 грн;
- в) 309100,0 грн;
- г) 309000,0 грн.

14. Чи вірне твердження, що передоплата, отримана українським резидентом у рахунок майбутньої експортної операції, у бухгалтерському обліку відображається як доход:

- а) так;
- б) ні;
- в) в залежності від обраної базисної умови поставки Incoterms.

15. Нарахування митних зборів за митне оформлення при вивезенні готової продукції відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 93 Кт 642;
- б) Дт 28 Кт 642;
- в) Дт 26 Кт 642;
- г) Дт 92 Кт 642.

16. При реалізації товарів українським резидентом іноземному покупцю податковий дохід у українського резидента виникають на дату:

- а) митного оформлення товарів при вивозі;
- б) отримання грошових коштів від іноземного партнера;
- в) передачі товаророзпорядчих документів іноземному покупцю;
- г) на дату першої з подій: чи отримання грошових коштів на рахунок українським експортером від іноземного партнера, чи при передачі товаророзпорядчих документів іноземному покупцю;
- д) не виникають взагалі.

17. Платником митних платежів при експорті товарів є:

- а) декларант;
- б) експортер;
- в) одержувач товару;
- г) уповноважений банк, в якому відкритий поточний валютний рахунок.

18. За ставкою 20,0% оподатковуються експорт послуг, місце постачання яких розташоване:

- а) на території України;
- б) за межами України;
- в) не має значення;
- г) ця операція звільнена від оподаткування ПДВ.

19. Дозволено законодавством такі види експортних операцій:

- а) експорт товарів шляхом бартерної угоди;
- б) експорт товарів на умовах безплатної допомоги;
- в) експорт товарів за грошові кошти;
- г) всі відповіді правильні.

20. Контрактна вартість це:

- а) вартість у валюті контракту, відповідно до базисних умов постачання;
- б) вартість, зазначена в супроводжувальних документах;
- в) вартість, зазначена в МД, згідно офіційного курсу гривні;
- г) собівартість товарів, робіт, послуг.

21. Сума авансу в іноземній валюті, одержана від інших осіб в рахунок платежів для постачання готової продукції, інших активів при включенні до складу доходу звітного періоду, перераховується у валюту звітності із застосуванням:

- а) курсу гривні НБУ на дату отримання активів;
- б) курсу гривні МВРУ;
- в) курсу гривні НБУ на дату отримання авансу.
- г) курсу гривні НБУ на дату підписання угоди.

22. У податковому обліку доходи, одержані (нараховані) в іноземній валюті у зв'язку з продажем товарів (робіт, послуг) протягом звітного періоду, перераховуються в гривні за офіційним валютним (обмінним) курсом НБУ, що діяв на дату:

- а) отримання авансу;
- б) нарахування доходу;
- в) першої з подій - отримання чи нарахування доходів;
- г) останньої з подій - отримання чи нарахування доходів.

23. У випадку отримання авансом іноземної валюти у зв'язку з експортом товарів (робіт, послуг), балансова вартість валюти визначається:

- а) за курсом гривні НБУ на дату отримання остаточної оплати від покупця;
- б) за курсом гривні НБУ на дату першої події - або відвантаження продукції або отримання передплати;
- в) за курсом гривні НБУ на дату відвантаження продукції покупцю;

г) за курсом на дату авансу.

24. При отриманні авансу дохід від експорту в бухгалтерському обліку перераховується у валюту звітності:

- а) із застосуванням валютного курсу на дату експортування продукції;
- б) із застосуванням валютного курсу на дату отримання авансу;
- в) із застосуванням валютного курсу на кінець кварталу;
- г) із застосуванням середнього курсу валют.

25. Операції по вивозу товарів за межі митної території України:

- а) об'єктом оподаткування податком на додану вартість за ставкою 0%;
- б) об'єктом оподаткування податком на додану вартість за ставкою 20,0%;
- в) не є об'єктом оподаткування;
- г) звільнені від оподаткування.

26. Підприємство експортувало товар вартістю 4000 дол. на умовах 50,0% передплати, курс НБУ на дату передплати - 25,0 грн за долар, на дату митного оформлення - 25,1 грн за долар, курс НБУ на дату остаточної оплати - 25,2 грн за долар. Курсова різниця буде відображатися:

- а) у складі доходів у розмірі 200,0 грн;
- б) у складі доходів у розмірі 400,0 грн;
- в) у складі витрат у розмірі 400,0 грн;
- в) не буде відображатися.

27. Собівартість експортованої продукції відображається наступним чином:

- а) Дт 362 Кт 26;
- б) Дт 90 Кт 26;
- в) Дт 90 Кт 28;
- г) Дт 362 Кт 28.

28. Реалізація продукції зарубіжним покупцям відображається як:

- а) Дт 362 Кт 70;

- б) Дт 312 Кт 70;
- в) Дт 362 Кт 26;
- г) Дт 362 Кт 28.

29. Доходи, (нараховані) платником податку в іноземній валюті у зв'язку з продажем товарів, перераховуються в гривні за курсом НБУ:

- а) на дату нарахування доходів;
- б) на дату отримання валютної виручки від нерезидента;
- в) на дату першої з подій - нарахування чи отримання доходів;
- г) на кінець кварталу.

30. Митні платежі не включають:

- а) податок на додану вартість;
- б) мито;
- в) акцизний податок;
- г) податок за першу реєстрацію транспортних засобів.

31. Нарахування мита при експорті товарів відображається в обліку експортера бухгалтерським записом:

- а) Дт 28 Кт 685;
- б) Дт 28 Кт 641;
- в) Дт 93 Кт 685;
- г) Дт 93 Кт 642.

32. Собівартість експортної продукції відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 90 Кт 28;
- б) Дт 90 Кт 27;
- в) Дт 362 Кт 28;
- г) Дт 362 Кт 27.

ТЕМА 8. ОБЛІК ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Питання, що вивчаються в темі:

1. Загальні поняття, об'єкти і суб'єкти лізингу.
2. Порядок проведення розрахунків по лізинговим операціям.
3. Оформлення лізингових операцій.
4. Бухгалтерський і податковий облік лізингових операцій.

Мета заняття – ознайомитись з загальними засадами здійснення лізингових операцій. Вивчити порядок проведення та оформлення розрахунків по лізинговим операціям. Навчитись відображати в бухгалтерському та податковому обліках лізингові операції.

Анотація до теми

Лізинг (leasing) – різновид підприємницької діяльності, яка спрямована на інвестування коштів у рухоме та нерухоме майно, що передається за договором фізичним та юридичним особам на відповідний період для використання в підприємницьких цілях.

Об'єктом лізингу є будь-яке рухоме і нерухоме майно, яке може бути віднесене до основних засобів (машини, устаткування, транспортні засоби, обчислювальна та інша техніка, системи телекомунікації тощо), не заборонене до вільного обігу на ринку.

Лізинговими операціями займаються великі фірми, банки, а також спеціалізовані лізингові компанії.

Найпоширенішими видами лізингу є фінансовий та оперативний. Визначення цих понять наведено у Цивільному кодексі України (ст. 806-809), у Законі України «Про фінансовий лізинг», Господарському кодексі України (ст. 292), Податковому кодексі України.

Лізингоодержувач за користування об'єктом лізингу вносить періодичні лізингові платежі, що включають:

- суму, яка відшкодовує при кожному платежі частину вартості об'єкта лізингу;
- суму, що сплачується лізингодавцю як відсотки за залучений ним кредит для придбання майна за договором лізингу;
- платіж як винагорода лізингодавцю за одержане у лізинг майно;
- відшкодування страхових платежів за договором страхування об'єкта лізингу, якщо об'єкт застраховано лізингодавцем;

інші витрати лізингодавця, передбачені договором лізингу.

Митне оформлення об'єктів лізингу залежить від того, резидент України є лізингоодержувачем або лізингодавцем.

Бухгалтерський та податковий обліки необхідно вести в залежності від виду лізингу та його суб'єктів:

1. Фінансовий лізинг. Бухгалтерський, податковий облік (податок на прибуток, ПДВ):

1.1. Резидент-лізингоодержувач (орендар);
1.2. Резидент-лізингодавець (орендодавець).
2. Оперативний лізинг. Бухгалтерський, податковий облік (податок на прибуток, ПДВ):

2.1. Резидент-лізингоодержувач (орендар);
2.2. Резидент-лізингодавець (орендодавець).

Ключові терміни:

Лізинг (leasing) – різновид підприємницької діяльності, яка спрямована на інвестування коштів у рухоме та нерухоме майно, що передається за договором фізичним та юридичним особам на відповідний період для використання в підприємницьких цілях.

Об'єктом лізингу є будь-яке рухоме і нерухоме майно, яке може бути віднесене до основних засобів (машини, устаткування, транспортні засоби, обчислювальна та інша техніка, системи телекомунікації тощо), не заборонене до вільного обігу на ринку.

Вендщорліз – вид міжнародного лізингового контракту, за яким закордонна філія збуту лізингової компанії купує обладнання у власної фірми і надає його в оренду або продає на виплату закордонному споживачеві.

Лізингодавець – суб'єкт підприємницької діяльності (в т.ч. банківська або небанківська фінансова установа), який передає в користування об'єкти за договором лізингу.

Лізингоодержувач – суб'єкт підприємницької діяльності, який одержує в користування об'єкти за договором лізингу.

Фінансовий лізинг – господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом і придбане або виготовлене орендодавцем, на строк, протягом якого амортизується не менш як 75 відсотків його первісної вартості, а орендар зобов'язаний протягом дії лізингового договору придбати об'єкт лізингу з переходом права власності за ціною, визначеною у такому договорі.

Оперативний лізинг – господарська операція фізичної або юридичної особи, що передбачає передачу орендарю основного фонду, придбаного або виготовленого орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом (орендою).

Зворотний лізинг – господарська операція, що здійснюється фізичною чи юридичною особою і передбачає продаж основних засобів фінансовій (лізинговій) організації з одночасним зворотним

отриманням таких основних засобів в оперативний або фінансовий лізинг;

Пайовий лізинг – це господарська операція за участю суб'єктів лізингу на підставі укладення багатобічного договору і залучення одного або декількох кредиторів, які беруть участь в здійсненні лізингу, інвестуючи свої засоби. При цьому сума інвестованих кредиторами коштів не може складати більше 80,0% вартості отриманого для лізингу майна.

Міжнародний лізинг – це господарська операція, яка здійснюється суб'єктами лізингу, що перебувають під юрисдикцією різних держав або у випадку, якщо майно або платежі перетинають Державний кордон України.

Питання для обговорення:

1. Об'єкти, суб'єкти, види лізингу при здійсненні ЗЕД.
2. Порядок проведення розрахунків по лізинговим операціям.
3. Оформлення лізингових операцій.
4. Бухгалтерський облік фінансового лізингу у резидента-лізингоодержувача (орендаря).
5. Податковий облік фінансового лізингу у резидента-лізингоодержувача (орендаря).
6. Бухгалтерський облік фінансового лізингу у резидента-лізингодавця (орендодавця).
7. Податковий облік фінансового лізингу у резидента-лізингодавця (орендодавця).
8. Бухгалтерський облік оперативного лізингу.
9. Відмінність податкового обліку операцій з оперативного лізингу від фінансового лізингу.

Практична частина

Завдання 1. Фінансовий лізинг. Резидент-лізингоотримувач

ТОВ «Світ» за договором фінансового лізингу згідно з графіком 31-го березня ц.р. нарахувало лізинговий платіж, який необхідно сплатити іноземному лізингодавцю у розмірі 9800 євро, у тому числі 7000 євро -відшкодування вартості об'єкта лізингу, 2800 євро – винагорода (лізинговий відсоток). Податок на репатріацію доходів складає 15,0% від суми винагороди. Його сплату було здійснено 6-го квітня ц.р.

Об'єкт лізингу використовується у господарській діяльності лізингоодержувача.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/євро
31.03	25,65
06.04	25,68

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Вказати первинні документи;
- Здійснити розрахунки.

Примітка. При перерахуванні лізингових платежів у українського резидента виникає відповідальність за нарахування і оплату податку на репатріацію доходів у розмірі 15%. На цю суму зменшується лізинговий платіж в адресу нерезидента.

Завдання 2. Оперативний лізинг. Резидент-лізингоотримувач

ТОВ «Каштан» 31-го березня ц.р. за договором оперативного лізингу нарахувало лізинговий платіж у розмірі 9800 євро. Податок на репатріацію доходів за ставкою 15,0% нараховується від усієї суми платежу. Його сплата була здійснена 6-го квітня ц.р.

Об'єкт лізингу використовується у господарській діяльності лізингоодержувача.

Курси НБУ

Дата	Курс грн/євро
31.03	25,65
06.04	25,68

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Вказати первинні документи;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 3. Оперативна оренда. Резидент-лізингоотримувач

Укладено угоду з нерезидентом на оренду промислового об'єкта на 2 роки. Вартість об'єкта оренди — 30000 доларів США.

Орендна плата у сумі 450 доларів США має нараховуватися і сплачуватися щомісяця.

На дату митного оформлення ввезення об'єкта курс НБУ — 25,25 грн/\$.

Митні витрати:

- ввізне мито — 8,0%;
- митний збір — 1,0%.

На дату нарахування орендної плати курс НБУ — 25,28 грн/\$.

На дату перерахування орендної плати курс НБУ — 25,24 грн/\$.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 4. Оперативна оренда. Резидент-лізингодавець

Передано нерезиденту об'єкт оренди — промислове обладнання залишковою вартістю 50000,0 грн.

Орендна плата, у сумі 450 доларів США, сплачується щомісяця (нарахування та сплата здійснюється в тому самому періоді).

Курс НБУ:

- на дату митного оформлення об'єкта лізингу — 25,20 грн/\$;
- на дату нарахування орендної плати — 25,23 грн/\$;
- на дату надходження розрахунків за оренду — 25,27 грн/\$.

Митні витрати під час митного оформлення — митний збір — 0,8% від вартості об'єкта оренди.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки

Завдання 5. Оперативний лізинг. Резидент-лізингоотримувач

Українське підприємство «Каштан» уклало договір з іноземною компанією «АВС» договір оперативного лізингу. Вартість об'єкту оперативного лізингу, ввезеного на митну територію України, - 20000 дол. Сума поквартальної орендної плати (лізингових платежів), обумовлена в договорі лізингу, - 2000 дол.

Як валюта платежу використовується долар США. **Курс НБУ:**

- на момент введення об'єкту лізингу 25,60 грн за 1 дол.;
- на момент нарахування орендного платежу - 25,5 грн за 1 дол.;
- на момент здійснення оплати - 25,55 грн за 1 дол.;
- на момент вивозу об'єкту лізингу - 25,45 грн за 1 дол.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 6. Оперативний лізинг. Резидент- лізингодавець

Підприємство «Каштан» - український резидент передало іноземній компанії «MIN» майно в оперативний лізинг. Вартість об'єктів оперативного лізингу, вивезених за межі митної території України, - 16 000,0 грн. Квартальна норма амортизації - 26,25%. Сума поквартальної орендної плати (лізингових платежів), обумовлена в договорі лізингу, - 300 EUR. Курс гривні до євро на момент вивозу був 26,3 грн за 1 EUR, на дату нарахування платежу - 26,2 грн за 1 EUR, на момент здійснення розрахунків - 26,25 грн за 1 EUR.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Завдання 7. Фінансовий лізинг. Резидент-лізингоотримувач

Українське підприємство «Каштан» ввозить об'єкт фінансового лізингу, що передається нерезидентом фірмою «ABC» на умовах оренди з викупом.

Вартість об'єктів фінансового лізингу, ввезених на митну територію України, - 2000 EUR. Квартальна норма амортизації – 10,0%. Сума поквартальної орендної плати, обумовлена в договорі лізингу, - 3500 EUR (зокрема компенсація вартості об'єкту 3000 EUR, винагорода лізингодавця - 500 EUR), митний збір – 15,0% митної вартості об'єкту, що ввозиться. Курс гривні до євро - 26,3 грн за 1 EUR на момент ввезення до України об'єкту лізингу. На дату нарахування орендного платежу курс гривні склав 26,25 грн за 1 EUR, на момент перерахування грошей на рахунок фірми «ABC» - 26,35 грн за 1 EUR.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- здійснити розрахунки.

Примітка. Як вже наголошувалося вище, при перерахуванні лізингових платежів у українського резидента виникає відповідальність за нарахування і оплату податку на репатріацію доходів у розмірі 15%. На цю суму зменшується лізинговий платіж в

адресу нерезидента.

Тести

1. Суб'єктами лізингу не можуть бути:

- а) лізингоодержувач;
- б) лізингодавець;
- в) покупець лізингового майна.

2. Предметом договору фінансового лізингу не можуть бути:

- а) земельні ділянки;
- б) виробниче обладнання;
- в) устаткування.

3. За формою здійснення лізинг не може бути:

- а) поворотним;
- б) пайовим;
- в) неповоротним.

4. Види лізингових операцій:

- а) оперативний лізинг;
- б) корпоративний лізинг;
- в) управлінський лізинг.

5. Предметами лізингу не бувають:

- а) транспортні засоби;
- б) обладнання промислового призначення;
- в) природні об'єкти.

6. Під час здійснення лізингових операцій оподаткування їх проводиться як до:

- а) операцій купівлі-продажу;
- б) бартерних операцій;
- в) комісійних операцій.

7. Термін фінансової оренди майна, протягом якого воно амортизується:

- а) не менш ніж 75,0%;
- б) не менш ніж 70,0%;

в) не більш ніж 75,0%.

8. Лізингодавець це:

а) суб'єкт підприємницької діяльності, який одержує в користування об'єкти за договором лізингу;

б) суб'єкт підприємницької діяльності, який передає в користування об'єкти за договором лізингу;

в) суб'єкт підприємницької діяльності, що виготовляє майно, яке є об'єктом лізингу.

9. Договір лізингу, що здійснюється суб'єктами лізингу, які перебувають під юрисдикцією різних держав, або в разі якщо майно чи платежі перетинають державні кордони – це:

а) фінансовий лізинг;

б) міжнародний лізинг;

в) оперативний лізинг.

ТЕМА 9. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ З ДАВАЛЬНИЦЬКОЮ СИРОВИНОЮ

Питання, що вивчаються в темі:

1. Поняття давальницької сировини та сутність операцій з нею.

2. Порядок обліку операцій з давальницькою сировиною.

Мета заняття – ознайомитись порядком здійснення операцій з давальницькою сировиною. Вивчити порядок проведення та оформлення розрахунків по операціям з давальницькою сировиною та навчитись відображати їх в бухгалтерському та податковому обліках.

Анотація до теми

Давальницька сировина (згідно ПКУ) — сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі.

Готова продукція – продукція (товар), вироблена з використанням давальницької сировини (крім тієї частини, що використовується для проведення розрахунків за її переробку) і

визначена як кінцева у контракті між замовником і виконавцем.

Замовник – суб'єкт господарської діяльності, який надає давальницьку сировину для вироблення готової продукції.

Виконавець – суб'єкт господарської діяльності, який здійснює операції з давальницькою сировиною.

Переробка на митній території України — митний режим, відповідно до якого ввезені на митну територію України товари, походженням з інших країн, піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за умов вивезення за межі митної території України продуктів переробки відповідно до митного режиму експорту (Стаття 229 Митного кодексу України).

У виконавця давальницька сировина відображається поза балансом на **рахунку 022 «Матеріали, прийняті для переробки»** за контрактною вартістю перерахованою у національну валюту по курсу НБУ на день оформлення МД.

Готова продукція, виготовлена з давальницької сировини, також відображається на позабалансовому **рахунку 023 «Матеріальні цінності на відповідальному збереженні»** підприємства-переробника.

Витрати, пов'язані з переробкою, враховуються на рахунках класів 8 і 9, згідно П(С) БО 16 «Витрати», які потім списуються в дебет рахунку **79 «Фінансові результати»**.

Питання, пов'язані з нарахуванням і сплатою ПДВ, регламентуються розділом 5 Податкового кодексу України «Про податок на додану вартість».

Податковий облік операцій з давальницької сировини залежить від форм розрахунків з нерезидентом.

Ключові терміни:

Давальницька сировина (товари – згідно ПКУ) — сировина, матеріали, напівфабрикати, комплектуючі вироби, енергоносії, що є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції, з подальшим поверненням такої продукції або її частини їх власникові або за його дорученням іншій особі.

Готова продукція (продукти переробки – згідно ПКУ) — продукція (товар), вироблена з використанням давальницької сировини (крім тієї частини, що використовується для проведення розрахунків за її переробку) і визначена як кінцева у контракті між

замовником і виконавцем.

Готова продукція може бути повернута у країну замовника або реалізована замовником (чи за його дорученням виконавцем) у країні виконавця або в іншій країні.

Замовник — суб'єкт господарської діяльності, який надає давальницьку сировину для вироблення готової продукції.

Виконавець — суб'єкт господарської діяльності, який здійснює операції з переробки давальницької сировини.

Переробка на митній території України – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови подальшого реекспорту продуктів переробки (ст. 147 МК).

Переробка за межами митної території України – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту (ст. 162 МК).

Митний режим переробки на митній території завершується шляхом реекспорту продуктів переробки чи поміщення їх в інший митний режим.

Питання для обговорення:

1. Що являють собою операції з давальницькою сировиною?
2. Які особливості митного оформлення операцій з давальницькою сировиною?
3. Порядок ведення бухгалтерського обліку операцій з переробки давальницької сировини на митній території України.
4. Податковий облік переробки давальницької сировини на митній території України, якщо нерезидент розраховується за надані послуги переробки грошовими коштами.
5. Податковий облік переробки давальницької сировини на митній території України, якщо нерезидент розраховується сировиною за надані послуги переробки.
6. Податковий облік переробки давальницької сировини на митній території України, якщо нерезидент розраховується готовою

продукцією за надані послуги переробки давальницької сировини.

7. Податковий облік переробки давальницької сировини українського замовника за межами митної території України

Практична частина

Завдання 1. Нерезидент розраховується за надані послуги переробки давальницької сировини грошовими коштами

Іноземним замовником на підставі контракту передана для переробки українському виконавцю давальницька сировина, вартість якої 10000 дол. США, курс НБУ на дату оформлення МД — 25,30 грн за 1 дол. США. На дату відвантаження готової продукції курс НБУ — 25,35 грн за 1 дол. США, вартість послуг 2000 дол. США (курс НБУ на дату зарахування коштів 25,35 грн за 1 дол. США), собівартість послуг з виготовлення готової продукції 6500 грн, ввізне мито на сировину 5 %, ПДВ — 20,0%, митні збори — 0,3%.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 2. Нерезидент розраховується за надані послуги переробки давальницької сировини грошовими коштами.

Замовником-нерезидентом на адресу виконавця-резидента відвантажена давальницька сировина, контрактна вартість якої складає 6000 доларів США.

На дату митного оформлення давальницької сировини курс НБУ — **25,4 грн/\$.**

Контрактна вартість послуг з переробки давальницької сировини — 900 доларів США.

На дату підписання акта виконаних послуг з переробки давальницької сировини курс НБУ склав **25,33 грн/\$.**

На дату надходження валюти за оплату послуг з переробки давальницької сировини курс НБУ склав **25,27 грн/\$.**

Фактична виробнича собівартість послуг з переробки давальницької сировини — 4650 грн.

За митне оформлення при ввезенні давальницької сировини і при вивезенні готової продукції сплачені митні збори — 1000,0 грн.

Ввізне мито стягується за ставкою 15,0%.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 3. Нерезидент розраховується сировиною за надані послуги переробки давальницької сировини.

Згідно з контрактом на територію України від іноземного замовника надійшла давальницька сировина, вартість якої 10000 дол. США, курс НБУ на дату оформлення 25,30 грн за 1 дол. США.

20,0% давальницької сировини замовник передав виконавцю в рахунок виконаних послуг з її переробки. При оформленні митної декларації на готову продукцію курс НБУ 25,35 грн за 1 дол. США, ввізне мито на сировину 10,0%, ПДВ — 20,0%, митні збори — 0,3%. Собівартість послуг з переробки — 6000,0 грн.

Необхідно:

- Скласти журнал господарських операцій;
- Здійснити розрахунки.

Завдання 4. Нерезидент розраховується сировиною за надані послуги переробки давальницької сировини.

Під час ввезення давальницької сировини для переробки на митну територію України ввозиться і сировина в рахунок оплати послуг переробки.

22.03 від іноземної фірми (замовника) на адресу підприємства ПАТ «Зорі» (виконавця) надійшла:

- давальницька сировина для переробки і виготовлення готової продукції;
- сировина, в рахунок сплати послуг переробки давальницької сировини.

Контрактна вартість послуг з переробки давальницької сировини — 2600 доларів США

Фактична виробнича собівартість послуг з переробки давальницької сировини — 11800,0 грн.

Контрактна вартість давальницької сировини замовника, згідно укладеної угоди, 20000 доларів США.

На дату митного оформлення давальницької сировини курс НБУ — 25,42 грн/\$.

Під час митного оформлення ввезення давальницької сировини для переробки, підприємство сплатило митні збори у сумі 2500,0 грн і видало простий вексель на суму ПДВ та мита (ввізне мито — 18,0%).

Під час митного оформлення ввезення сировини в рахунок оплати послуг за переробку давальницької сировини підприємство сплатило митні збори у сумі 200,0 грн і ввізне мито у сумі 1100,0 грн.

28.03. було підписано акт виконаних послуг з переробки давальницької сировини і відвантажена готова продукція.

Курс НБУ - 25,39 грн/\$.

Під час митного оформлення вивезення готової продукції ПАТ «Зорі» погасило простий вексель на суму ПДВ та ввізного мита і сплатило митний збір у сумі — 220,0 грн.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

***Примітка.** В бухгалтерському обліку проведені розрахунки замовником, за надані послуги з переробки давальницької сировини, сировиною належать до бартерної операції і в бухгалтерському обліку відображаються як немонетарна стаття. Сума отриманої сировини за курсом НБУ на день оформлення ВМД, дорівнює сумі наданих послуг замовнику (за тим самим курсом).*

Заборгованість по немонетарних статтях не перераховується, у зв'язку зі зміною курсу НБУ

В бухгалтерському обліку заборгованість за немонетарними статтями відображається за курсом на дату її виникнення, а не за курсом, що діяв на момент її проведення. Тому в даному випадку використовується курс НБУ, що діяв на дату одержання сировини як оплату за послуги з переробки давальницької сировини, тобто на дату оформлення ВМД.

Завдання 5. Нерезидент розраховується готовою продукцією за надані послуги переробки давальницької сировини.

02.04 п.р. від іноземної фірми — замовника на адресу ПАТ «Зорі» (виконавця) надійшла давальницька сировина.

Контрактна вартість давальницької сировини, згідно укладеної угоди, 45000 доларів США.

На дату митного оформлення давальницької сировини курс НБУ — 25,20 грн/\$

Під час митного оформлення ввезення давальницької сировини для переробки, підприємство сплатило митні збори у сумі 280,0 грн і видало простий вексель на суму ПДВ та мита, (ввізне мито — 12,0%)

Контрактна вартість послуг з переробки давальницької сировини -6000 доларів США.

Фактична виробнича собівартість послуг з переробки давальницької сировини — 24000,0 грн.

24.04. було підписано акт виконаних послуг з переробки давальницької сировини і відвантажена готова продукція (за вирахуванням частини, яка залишається у виконавця в рахунок сплати послуг переробки).

Курс НБУ - 25,22 грн/\$.

Під час митного оформлення вивезення готової продукції ПАТ «Зорі» погасило простий вексель на суму ПДВ та ввізного мита і сплатило митний збір у сумі — 230,0 грн.

26.04. була оформлена МД на частину готової продукції, яка залишається у виконавця в рахунок сплати послуг переробки (без її вивезення за межі митної території України). Курс НБУ — 25,24 грн/\$.

Під час митного оформлення «ввезення» готової продукції ПАТ «Зорі» сплатило:

- митні збори — 0,5%;
- ввізне мито — 10,0%.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 6. Резидент розраховується за надані послуги переробки давальницької сировини грошовими коштами.

Український замовник за контрактом з іноземним виконавцем вивіз для переробки давальницьку сировину (не підакцизну) на суму 10000USD. Курс Національного банку України на дату вивезення (митного оформлення) склав 25,50 грн за 1 дол. США. Оплата резидентом послуг з переробки давальницької сировини у сумі 2000USD проведена іноземною валютою після ввезення готової продукції. На дату ввезення

готової продукції курс долара складав 25,50 грн за 1 дол., а на дату оплати послуг виконавця — 25,55 грн за 1 дол. Облікова вартість сировини 50 000 грн.

Примітка. При перерахуванні авансу нерезиденту за послуги з переробки у замовника України виникає податкове зобов'язання з розрахунку 20 % від контрактної вартості послуг.

Завдання 7. Резидент розраховується за надані послуги переробки давальницької сировини грошовими коштами.

Між ПАТ «Зорі» і підприємством-нерезидентом укладена угода на переробку давальницької сировини, відповідно до якої резидент є замовником, а нерезидент — виконавцем.

04.06 ПАТ «Зорі» відвантажує на адресу іноземного підприємства давальницьку сировину, облікова вартість якої 68000,0 грн.

На дату митного оформлення МД при вивезенні давальницької сировини курс НБУ склав 25,11 грн/\$.

За митне оформлення при вивезенні давальницької сировини сплачено митний збір у сумі 510,0 грн.

Вартість послуг з переробки давальницької сировини, відповідно до укладеної угоди, складає 3780 доларів США.

21.06. було підписано акт виконаних робіт і оформлена ввізна МД на готову продукцію.

Курс НБУ - 25,15 грн/\$.

Під час оформлення МД на ввезення готової продукції від виконавця з переробки давальницької сировини сплачено митний збір у сумі — 450,0 грн.

24.06. ПАТ «Зорі» перерахувало іноземну валюту нерезиденту в рахунок оплати послуг за переробку давальницької сировини. Курс НБУ-25,10 грн/\$.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки

Завдання 8. Резидент розраховується сировиною за надані послуги переробки давальницької сировини.

Український замовник за контрактом з іноземним виконавцем вивіз для переробки давальницьку сировину (не підакцизну)

на суму 20000USD. Вартість послуг переробки давальницької сировини складає 2500USD. Розрахунки за ці послуги проведені сировиною. Курс НБУ на дату вивезення (митного оформлення) складає 25,50 грн за 1 дол. США. На дату ввезення готової продукції курс долара не змінився. Облікова вартість давальницької сировини 100000,0 грн. Облікова вартість сировини, що передана замовнику в погашення заборгованості за послуги, — 12500,0 грн, митний збір — 0,3%.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки

Завдання 9. Резидент розраховується сировиною за надані послуги переробки давальницької сировини.

Між ПАТ «Зорі» та іноземним підприємством-нерезидентом укладена угода на переробку давальницької сировини, відповідно до якої резидент — замовник, а нерезидент — виконавець.

Вартість послуг з переробки давальницької сировини, відповідно до укладеної угоди, складає 5680 доларів США.

12.08. ПАТ «Зорі» відвантажує на адресу іноземного підприємства:

- давальницьку сировину, для виготовлення готової продукції, облікова вартість якої 85000,0 грн;
- сировину, в рахунок оплати послуг з переробки давальницької сировини, на суму 5680\$. Фактична вартість сировини — 22890,0 грн.

На дату митного оформлення МД на вивезення давальницької сировини і сировини в рахунок оплати послуг, курс НБУ склав 25,11 грн/\$.

За митне оформлення при вивезенні давальницької сировини і сировини в рахунок оплати послуг, сплачені митні збори в сумі 220,0 грн.

27.08. було підписано акт виконаних робіт і оформлена МД на готову продукцію, виготовлену з давальницької сировини.

Курс НБУ-25,16 грн/\$.

Під час ввезення готової продукції сплачено митний збір у сумі 150,0 грн.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки.

Завдання 10. Резидент розраховується готовою продукцією за надані послуги переробки давальницької сировини.

Український замовник за контрактом з іноземним виконавцем вивіз для переробки давальницьку сировину (не підакцизну) на суму 10000 дол. США. Курс Національного банку України на дату вивезення (митного оформлення) складав 25,50 грн за 1 дол. Оплата резидентом послуг з переробки давальницької сировини — у сумі 2000 дол. США готової продукції. Собівартість готової продукції 8000,0 грн, курс НБУ при експорті не змінився. Митний збір — 0,3% контрактної вартості. Облікова вартість давальницької сировини — 40000,0 грн.

Необхідно:

- скласти журнал реєстрації господарських операцій;
- вказати первинні документи;
- здійснити необхідні розрахунки

Тести

1. До операцій з давальницькою сировиною належать такі операції:

- а) ввезення давальницької сировини з метою її подальшої реалізації;
- б) ввезення давальницької сировини іноземного замовника на митну територію України з метою виготовлення готової продукції;
- в) вивезення давальницької сировини з метою її реалізації;
- г) вивезення давальницької сировини з метою її утилізації.

2. Давальницька сировина - це:

- а) сировина, призначена для реалізації;
- б) готова продукція від виконавця;
- в) сировина, ввезена на митну територію України іноземним замовником або вивезена за кордон українським замовником для переробки в готову продукцію з наступним поверненням;
- г) інша відповідь.

3. До давальницької сировини належать:

- а) готова продукція;
- б) насіння;
- в) сировина, матеріали, напівфабрикати;
- г) інша відповідь.

4. Виготовлена з експортної давальницької сировини готова продукція, залежно від умов зовнішньоекономічного контракту, може бути:

- а) увезена на митну територію України в повному обсязі;
- б) увезена на митну територію України, за винятком частини, призначеної для здійснення розрахунків з нерезидентом за переробку;
- в) реалізована за межами митної території;
- г) усі відповіді правильні.

5. Списання вартості переробленої давальницької сировини на вартість готової продукції відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 206 Кт 201;
- б) Дт 26 Кт 206;
- в) Дт 28 Кт 201;
- г) Дт 28 Кт 206.

6. Перерахування з валютного рахунка оплати послуг з переробки давальницької сировини відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 62 Кт 312;
- б) Дт 632 Кт 302;
- в) Дт 632 Кт 312;
- г) Дт 632 Кт 314.

7. Виготовлена з експортної давальницької сировини готова продукція, залежно від умов зовнішньоекономічного контракту, може бути:

- а) увезена на митну територію України в повному обсязі;
- б) увезена на митну територію України, за винятком частини, призначеної для здійснення розрахунків з нерезидентом за переробку;

- в) реалізована за межами митної території;
- г) усі відповіді правильні.

8. Передавання давальницької сировини іноземному виконавцеві на переробку відображається бухгалтерською проводкою:

- а) Дт 23 Кт 201;
- б) Дт 26 Кт 201;
- в) Дт 27 Кт 2 01;
- г) Дт 206 Кт 201.

9. Право власності на імпортовану давальницьку сировину для виготовлення готової продукції належить:

- а) іноземному виконавцеві;
- б) виробникові готової продукції;
- в) іноземному замовникові;
- г) інша відповідь.

10. Давальницька сировина обліковується у виконавця-резидента на рахунку:

- а) 201;
- б) 26;
- в) 27;
- г) 022.

11. Що потрібно отримати для ввозу давальницької сировини на митну територію України з метою переробки за умов розрахунку з вітчизняним переробником сировиною замовника:

- а) письмовий дозвіл митного органу;
- б) індивідуальну ліцензію НБУ;
- в) посвідчення про реєстрацію договору у податкової інспекції;
- г) посвідчення про реєстрацію в органах статистики.

12. У загальних випадках операція з переробки сировини вважається операцією з давальницькою сировиною, якщо сировина замовника складає:

- а) не менш 20,0% загальної вартості готової продукції;
- б) не менш 50,0% загальної вартості готової продукції;
- в) не менш 80,0% загальної вартості готової продукції;
- г) не менш 100,0% загальної вартості готової продукції.

13. Переробка давальницької сировини у бухгалтерському обліку переробника-резидента України відображується записом:

- а) за дебетом 23 рахунку;
- б) за дебетом 26 рахунку;
- в) за дебетом 28 рахунку.

14. Виготовлена готова продукція з експортної давальницької сировини, залежно від умов зовнішньоекономічного контракту, може бути:

- а) ввезена на митну територію України в повному обсязі;
- б) ввезена на митну територію України, крім тої частини, яка була призначена для здійснення розрахунків за переробку з нерезидентом;
- в) реалізована за межами митної території України;
- г) всі відповіді правильні.

15. До давальницької сировини належать:

- а) сировина, матеріали, напівфабрикати;
- б) земля, дорогоцінні метали;
- в) комплектуючі вироби, енергоносії;
- г) правильні відповіді а) і в).

16. Право власності на імпортовану давальницьку сировину для виготовлення готової продукції належить:

- а) виробнику готової продукції;
- б) іноземному замовнику;
- в) тому й другому в момент переробки;
- г) митним органам.

17. Ввезена для переробки давальницька сировина у бухгалтерському обліку виконавця відображається на рахунку:

- а) 022;
- в) 201;
- б) 05;
- г) 023.

18. Вивезена давальницька сировина для її переробки у бухгалтерському обліку замовника відображається на рахунку:

- а) 022;

- в) 201;
- б) 05;
- г) 206.

ТЕМА 10. ЗВІТНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ЗЕД

Питання, що вивчаються в темі:

1. Особливості формування фінансової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.
2. Статистична звітність.
3. Декларація про валютні цінності.

Мета заняття – ознайомитись з особливостями формування фінансової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД. Вивчити порядок складання та подання фінансової, податкової, статистичної звітності.

Анотація до теми

Всі господарські операції, які здійснюють суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності мають відображатися в бухгалтерському обліку в єдиній грошовій одиниці — в національній валюті України, тобто відображення в бухгалтерському обліку валютних операцій у валюті їх здійснення і паралельно у валюті звітності за курсом НБУ на дату здійснення операції.

Державний комітет статистики України наказом затверджує нові форми державного статистичного спостереження, в тому числі і для підприємств, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Згідно ст. 9 Декрету № 15-93, валютні цінності та інше майно резидентів, яке розташовано за межами території України, підлягає обов'язковому декларуванню в Національному банку України.

Порядок і терміни декларування встановлюються Нацбанком.

Форма «Декларації про валютні цінності, доходи та майно, що належать резиденту України і знаходяться за її межами» (далі - декларація) затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 25.12.1995 №207.

Ключові терміни:

Активи – це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому.

Зобов'язання – це заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе

до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди.

Власний капітал – це частина в активах підприємства, що залишається після вираховування його зобов'язань.

Фінансова (бухгалтерська) звітність складається з Балансу (Ф–1), Звіту про фінансові результати (Ф–2), Звіту про рух грошових коштів (Ф–3), Звіту про власний капітал (Ф–4), Приміток до фінансової звітності (річними є Ф–3, Ф–4, Примітки).

Фінансова звітність передбачає узагальнення даних бухгалтерського обліку на звітну дату.

Податкова звітність підприємства по основних податках та обов'язкових платежах до бюджету і позабюджетних фондів.

Спеціальна звітність подається з окремих питань за рішенням уряду по певних показниках діяльності підприємства (наприклад, перевищення фонду оплати праці для підприємств-монополістів та ін).

Внутрішньогосподарська (управлінська) звітність відображає необхідну інформацію для прийняття рішень на рівні структурних підрозділів і розробляється підприємством самостійно.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, яка не є інвестиційною та фінансовою.

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є частиною грошових коштів та їх еквівалентів.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Питання для обговорення:

1. Охарактеризуйте особливості формування фінансової звітності підприємствами-суб'єктами ЗЕД.
2. Розкрийте порядок формування статистичної звітності.
3. Розкрийте порядок складання та подання декларації про валютні цінності.

Практична частина

Завдання 1.

Підприємство, відповідно до експортного контракту, відправило продукцію нерезиденту України на суму 50 тис. дол.

США. Водночас оплата за експортований товар надходила частково, зокрема:

- варіант 1: 30 тис. дол. США надійшло з дотриманням вимог 90-денного терміну розрахунків (в одному звітному періоді), решта 20 тис. дол. США — з порушенням термінів розрахунків (в іншому звітному періоді);

- варіант 2: 30 тис. дол. США надійшло з дотриманням вимог 90-денного терміну розрахунків, решта 20 тис. дол. США — з порушенням термінів розрахунків. Усі суми надійшли в одному звітному періоді;

- варіант 3: 30 тис. дол. США надійшло з дотриманням вимог 90-денного терміну розрахунків (в одному звітному періоді), решта 20 тис. дол. США надійшло з дотриманням вимог 90-денного терміну розрахунків, але в іншому звітному періоді.

Необхідно заповнити Декларацію про валютні цінності.

Завдання 2.

У суб'єкта підприємницької діяльності протягом II кварталу 20__ р. мали місце такі події у сфері ЗЕД:

1. За бартерним контрактом з нерезидентом А (Білорусь) у попередньому звітному періоді було відвантажено товарів на суму 10 тис. дол. США. Проте у звітному кварталі минув 90-денний термін з дня відвантаження товарів на експорт за бартером, а імпорتنі товари у відповідь від нерезидента А так і не надійшли (ряд. 3.1 і ряд. 3.3 розділу V).

2. Виконано договори купівлі-продажу товарів:

- за імпортним контрактом від 10.06.20__ р. №2 з нерезидентом В з Німеччини здійснено попередню оплату в рахунок придбання товару на суму 10000 євро. Товар на кінець звітного періоду не надійшов, але граничні терміни надходження товару ще не порушено (ряд. 2.1 розділу V);

- за експортним контрактом від 17.06.20__ р. №3 відвантажено нерезиденту С з Росії товарів на суму 1 млн рос. рублів, які на кінець звітного періоду не заплачено, але при цьому граничні терміни повернення валютної виручки не порушено.

3. Придбано активів та майна за кордоном, одержано доходів (дивідендів) за кордоном:

- у звітному кварталі засновано дочірнє підприємство «А» у Молдові та сформовано статутний фонд в обсязі 250 тис.

молдовських леїв, кошти були перераховані до Молдови;

— раніше було придбано 25 відсотків акцій молдовського підприємства «Е» на суму 100 тис. молдовських леїв, яке у звітному кварталі нарахувало і виплатило дивідендів на користь резидента 1 тис. молдовських леїв без утримання податків. Зазначені кошти перераховано на валютний рахунок резидента у банку України 07.04.20__ р.

4. Іншого майна, валютних цінностей за кордоном у резидента немає, інших зовнішньоекономічних операцій у II кварталі 20__ р. він не проводив.

Необхідно заповнити Декларацію про валютні цінності.

Завдання 3.

ТОВ «Солокія Сервіс» вивезло товар в Республіку Білорусь на суму 100 тис. дол. США 22.03.20__ р. Розрахунок у сумі 40 тис. дол. США надійшов на валютний рахунок підприємства 03.09.20__ року, ще частина в сумі 25 тис. дол. США надійшла 28.09.20__ р. вже з порушенням 180 к. д. від дати експорту. Станом на 01.10.20__ р. решта суми заборгованості, тобто 35 тис. дол. США, не надійшла на поточний рахунок ТОВ. Інших валютних цінностей, доходів та майна за кордоном СГД не має.

Необхідно заповнити Декларацію про валютні цінності.

Тести

1. На підприємствах з іноземними інвестиціями при обліку статутного капіталу перерахунку при зміні курсу валюти підлягають:

- а) сума зареєстрованого статутного капіталу;
- б) сума заборгованості учасників по внесках до статутного капіталу;
- в) сума отриманого прибутку;
- г) сума резервного капіталу.

2. Внески засновника до статутного капіталу оподатковуються:

- а) за загальними вимогами щодо обліку імпортних операцій;
- б) надається відстрочка по сплаті всіх видів митних платежів;
- в) звільняється від сплати окремих митних платежів за дотримання певних умов;
- г) за загальними вимогами щодо обліку експортних операцій.

3. Зобов'язання підприємства це:

а) ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому;

б) заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють в собі економічні вигоди;

в) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

г) це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигід у майбутньому.

4. Відображенню у Балансі (форма №1) підлягають:

а) довгострокові фінансові інвестиції;

б) дебіторська заборгованість з нарахованих доходів;

в) векселі видані;

г) всі відповіді правильні.

5. Порядок складання та зміст форм фінансової звітності для представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності встановлено згідно :

а) П(С)БО 21;

б) П(С)БО 25;

в) П(С)БО 22;

г) П(С)БО 20.

РОЗДІЛ 2 ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності. Основні принципи зовнішньоекономічної діяльності.

2. Основні види зовнішньоекономічних операцій.

3. Торгово-посередницькі операції в зовнішньоекономічній діяльності.

4. Методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

5. Підготовка до укладання зовнішньоекономічного контракту.

6. Структура зовнішньоекономічного договору (контракту).

Правила ІНКОТЕРМС.

7. Види зовнішньоекономічних контрактів.
8. Особливості умов зовнішньоекономічного договору (контракту): транспортні умови зовнішньоекономічних угод.
9. Особливості умов зовнішньоекономічного договору (контракту): ціна і загальна сума контракту, знижки на ціни.
10. Поняття валютних цінностей та операцій з ними.
11. Рахунки в банках в іноземній валюті: види, порядок відкриття. Валютні рахунки резидентів в іноземних банках.
12. Рахунки в банках в іноземній валюті: види, порядок відкриття. Рахунки в банках України для юридичних осіб-нерезидентів.
13. Балансова вартість іноземної валюти, порядок її визначення.
14. Курсові різниці: поняття, порядок визначення та відображення в обліку.
15. Облік операцій з купівлі іноземної валюти.
16. Облік операцій з продажу іноземної валюти.
17. Форми міжнародних розрахунків та їх облік.
18. Кредитні операції та відображення їх в обліку. Порядок отримання кредитів від резидентів.
19. Кредитні операції та відображення їх в обліку. Порядок отримання кредитів від нерезидентів.
20. Види кредитів та відображення їх в обліку.
21. Митне оформлення зовнішньоекономічних операцій. Характеристика митних режимів.
22. Митне оформлення зовнішньоекономічних операцій. Класифікація мита.
23. Загальні засади здійснення імпорتنих операцій. Бухгалтерський облік імпорتنих операцій.
24. Облік податку на прибуток підприємств при здійсненні імпорتنих операцій. Визначення первісної вартості товарів при здійсненні часткових поставок та оплати при їх імпорті.
25. Порядок нарахування та сплати ПДВ при імпорті товарів.
26. Порядок нарахування та сплати ПДВ при імпорті робіт, послуг.
27. Загальні засади здійснення експортних операцій. Бухгалтерський облік.
28. Облік податку на прибуток підприємств при здійсненні експортних операцій.

29. Порядок нарахування та сплати ПДВ, акцизного податку при експорті товарів.

30. Порядок нарахування та сплати ПДВ при експорті робіт, послуг.

31. Об'єкти, суб'єкти, види лізингу при здійсненні ЗЕД. Порядок проведення розрахунків по лізинговим операціям.

32. Порядок проведення розрахунків по лізинговим операціям. Оформлення лізингових операцій.

33. Бухгалтерський облік фінансового лізингу у резидента-лізингоодержувача (орендаря).

34. Податковий облік фінансового лізингу у резидента-лізингоодержувача (орендаря).

35. Бухгалтерський облік фінансового лізингу у резидента-лізингодавця (орендодавця).

36. Податковий облік фінансового лізингу у резидента-лізингодавця (орендодавця).

37. Бухгалтерський облік оперативного лізингу. Відмінність податкового обліку операцій з оперативного лізингу від фінансового лізингу.

38. Поняття давальницької сировини та сутність операцій з нею. Переробка давальницької сировини на митній території України.

39. Бухгалтерський облік операцій з переробки давальницької сировини на митній території України.

40. Податковий облік переробки давальницької сировини на митній території України.

41. Податковий облік переробки давальницької сировини українського замовника за межами митної території України.

РОЗДІЛ 3 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. №4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 05.01.2024).

2. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.01.2024).

3. Про зовнішньоекономічну діяльність від 16.04.91 р. № 959–XII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 21.12.2023).

4. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення 21.12.2023).

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999р. № 996 – XIV (зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 06.01.2024).

6. Про регулювання товарообмінних (бартерних) операцій у галузі зовнішньоекономічної діяльності: Закон України від 23.12.98 р. № 351-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/351-14#Text> (дата звернення 10.01.2024).

7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив зміни валютних курсів», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення 10.01.2024).

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 12.01.2024).

9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. наказом Міністерства фінансів України від 09.12.2011 року № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 12.01.2024).

10. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ. 2000. 642с.

11. Бутинець Ф.Ф. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2001. 544с.

12. Вічевич А.М. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Львів : Афіша, 2004. 140с.

13. Волкова І.А. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 304 с.

14. Гордієнко Н.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. Харків : ХНАМГ, 2006. 235 с.

15. Дупай М.М. Облік та аналіз діяльності підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин : навч. посіб. Тернопіль : Астон, 2003. 200 с.
16. Єфіменко В.І. Облік у зарубіжних країнах : навч.-метод. посіб. Київ : КНЕУ, 2005. 211 с.
17. Зовнішньоекономічна діяльність. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 360 с.
18. Кавторєва Я. Все про облік та організацію ЗЕД : навч. посіб. Харків : Фактор, 2006. 328 с.
19. Кадуріна Л.О. Облік зовнішньоекономічної діяльності на підприємствах України: теорія, практика, рекомендації : монографія. Запоріжжя: Центр учбової літератури, 2007. 606 с.
20. Козак Ю.Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 792 с.
21. Облік зовнішньоекономічної діяльності : опорний конспект лекцій з напрямку підготовки «Облік і аудит». Таврійський державний агротехнологічний університет, 2011. 179 с.
22. Рижикова Н.І. Облік зовнішньоекономічної діяльності : метод. рекомендації щодо проведення практичних та семінарських занять. Харків : Видавництво «Смугаста типографія», 2018. 122 с.
23. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : підручник. Київ: ЦУЛ, 2003. 616 с.
24. Саченок Л.І. Удосконалення обліку зовнішньоекономічних операцій підприємств України. *Вісник СевНТУ. Серія: Економіка і фінанси*. 2011. Вип. 116/2011. С.185–193.
25. Циган Р.М. Особливості обліку експортних операцій вітчизняних підприємств : збірник наукових праць Національного університету податкової служби України. 2009. №1. С.282–288.

Навчальне видання

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Методичні вказівки
до проведення практичних та семінарських занять

Укладачі:
РИЖИКОВА Наталія Іванівна
РУДЕНКО Сергій Валентинович

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк.8,6
Наклад пр. 100

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44